

spoorweg museum

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
<hr/>	
01 Voorwoord	5
Voorwoord	5
<hr/>	
02 Organisatie	7
ANBI Status	8
Statutair doel	8
Missie, visie, kernwaarden	8
<hr/>	
03 Tentoonstelling	9
Onder Hoogspanning	10
<hr/>	
04 Evenementen	13
On traXS	14
Open Trein Festijn	16
Spoorweg Spelen	17
Dagje uit met Thomas	18
Techlab XL	19
Winter Station	19
<hr/>	
05 Projecten	21
Herinrichting achterterrein	22
<hr/>	
06 Collecties	24
Registratiefabriek	25
Crowdsourcing	26
Restauraties en collectiebeheer	27
Aanwinsten en schenkingen	29

07	Steuntroepen	32
	Vrijwilligers	33
	Vereniging Vrienden van het Spoorwegmuseum	35
	Kidsclub Rail Rookies	36
	Schoolbezoek	37
	Rondleiders	39
<hr/>		
08	Zakelijke verhuur	41
	Zakelijke verhuur	42
<hr/>		
09	Samenwerkingen	43
	Samenwerkingen	44
<hr/>		
10	Marketing & Communicatie	50
	Doelgroepenonderzoek	51
	In de media	52
	Resultaten online marketing	55
<hr/>		
11	Waardering	58
	Kidsproof museum	59
	Allerleukste uitje	59
	Enalyzer onderzoek	60
	ANWB onderzoek	63
<hr/>		
12	Financiën en bedrijfsvoering	64
	Financiën en bedrijfsvoering	65
<hr/>		
13	Intern	66
	Personeel	67
	Ondernemingsraad	68
	Verduurzaming	68

14	Vooruitblik	69
	Tentoonstelling 2024	70
	Herinrichting achterterrein	71
	Komst koninklijke trein	71
	Begroting 2024	72

15	Verslag van de Raad van Toezicht	73
	Dankwoord	74
	Functioneren	74
	Nevenfuncties	74
	Rooster van aftreden	75

16	Jaarrekening	76
	Balans per 31 december 2023 voor resultaatbestemming	77
	Staat van baten en lasten over 2023	78
	Kasstroomoverzicht over 2023	80
	Grondslagen voor het financieel jaarverslag	81
	Toelichting op de balans per 31 december 2023	85
	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2023	91
	Verschillenanalyse jaarrekening versus begroting 2023	96

17	Credits	98
	Fotografie	99

01 Voorwoord

Een voortreffelijk jaar voor het Spoorwegmuseum

Het jaar 2023 gaat de boeken in als een voortreffelijk jaar voor het Spoorwegmuseum. Diverse bezoekers wisten het museum in grote getale te vinden, met een aantal van 495.000 noteerde het Spoorwegmuseum zelfs het hoogste bezoekersaantal uit de historie. Het museum dankt deze mooie cijfers aan de drukbezochte evenementen, een drukke zomerperiode en een mooie inhoudelijke tentoonstelling rond het thema elektrificatie.

Maar ook achter de schermen werden stappen gezet. Het registratie- en digitaliseringsproject 'De Registratiefabriek' is in 2023 afgerond. Het grootste gedeelte van de collectie is inmiddels makkelijk terug te vinden in het registratiesysteem Atlantis. Ook de collectie in de museumdepots in Maarsbergen en Blerick is geordend en geregistreerd.

Een project dat niet onbenoemd kan blijven is de restauratie van de Mat'36. Met een uiterste krachtsinspanning werd dit langlopende project juist op tijd voor de opening van de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' afgerond. Het was het pronkstuk van de tentoonstelling. We zijn trots dat het Spoorwegmuseum in staat is geweest een dergelijk veelomvattend project succesvol af te ronden. Speciale dank gaat hierbij uit naar de vele vrijwilligers die met hart en ziel aan het project hebben gewerkt. Ook zonder de inzet van de Stichting tot Behoud van Af te voeren Nederlands Spoorwegmaterieel (Stibans) was deze iconische trein nooit in het museum terecht gekomen. De eer gaat dan ook naar de Stibans en hun donateurs die jarenlang het project bleven steunen. Hetzelfde geldt voor de Vereniging Vrienden van het Spoorwegmuseum die, naast dit project, altijd bereid zijn het Spoorwegmuseum een extra steuntje in de rug te geven.

In november startte het museum met de herinrichting van het achterterrein. Na een lange aanlooperperiode kon in november eindelijk de schop in de grond. We hopen voor de zomer 2024 het vernieuwde achterterrein te kunnen openen.

Zonder de steun en inzet van alle collega's, vrijwilligers, partners en relaties van het Spoorwegmuseum zou het museum niet zo succesvol kunnen zijn. We bedanken dan ook iedereen die met grote betrokkenheid aan ons verbonden is. Een speciale vermelding geldt voor onze vaste partners NS, ProRail en de VriendenLoterij, zij zijn een enorme steun in de rug. Tenslotte bedanken we ook de Stichting Goede Doelen Nh1816 voor hun onmisbare bijdrage.

Het Spoorwegmuseum

Vaste partners

ProRail

**VRIENDEN
LOTERIJ**

Met dank aan

Nh1816
Verzekeringen

M
mondriaan
fonds

Ondernemers
fonds
Utrecht

02 Organisatie

ANBI Status

Het Spoorwegmuseum bezit de ANBI status en wordt daarmee aangemerkt als een algemeen nut beogende instelling. De organisatie heeft een Raad van Toezicht model, het Spoorwegmuseum past de 'Governance Code Cultuur' toe. Deze code is een instrument voor goed bestuur en toezicht en omvat het gehele besturingsproces: beleid, uitvoering, toezicht en verantwoording.

Het Spoorwegmuseum is een geregistreerd museum waar beheer en behoud van cultureel erfgoed centraal staat en waarbij het Spoorwegmuseum de Erfgoedwet en de LAMO volgt.

Statutair doel

Stichting Nederlands Spoorwegmuseum, met als vestigingsadres Maliebaanstation 16 te Utrecht, heeft als statutair doel "het in stand houden van een Spoorwegmuseum door het bijeenbrengen, in eigendom of bruikleen verkrijgen, conserveren en exposeren van voorwerpen die uit een geschiedkundig oogpunt of anderszins van belang zijn voor de kennis van het spoor- en tramwegwezen en het openbaar vervoer in het algemeen en dat van Nederland in het bijzonder".

Missie, visie, kernwaarden

Missie

Het Spoorwegmuseum laat zien hoe de spoorwegen en de samenleving verbonden zijn. We beheren het erfgoed van spoorwegen in Nederland. Met onze verhalen voor het brede publiek duiden we de betekenis voor de technologische, economische en sociale ontwikkeling, in het verleden, het heden en de toekomst.

Visie

We staan als culturele organisatie midden in de samenleving. We zijn relevant en authentiek in de manier waarop we ons verhaal vertellen en onze collectie beheren. We zijn open en onderzoekend in alles wat we doen. We zijn gastvrij naar en inspirerend voor onze bezoekers. We verbinden onze activiteiten aan onze museale functie.

Kernwaarden

We willen een onuitwisbare indruk achterlaten bij onze bezoekers, onze medewerkers zijn hierin de sleutel. We maken voortdurend verbinding met onze omgeving omdat we alleen zo onze missie en visie kunnen realiseren en daarmee onze toekomst borgen. We geloven in partnerschap en samenwerking vanuit de overtuiging dat we samen verder komen.

03 Tentoonstelling

Het Spoorwegmuseum blikte in de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning, elektrificatie in stroomversnelling' terug op de elektrificatie van het spoor in 1938.

ONDER HOOGSPANNING

ELEKTRIFICATIE IN STROOMVERSNELLING

26 MEI T/M
19 NOV 2023

spoorweg
museum

ProRail

VRIENDEN
LOTERIJ

Onder Hoogspanning

Elektrificatie in stroomversnelling

Op 15 mei 1938 kwamen in één klap 90 elektrische treinstellen Mat'36 op het spoor. Het was het sluitstuk van een grote operatie van de Nederlandse Spoorwegen waarbij het 'middennet' werd geëlektrificeerd. Stoomlocomotieven moesten plaats maken voor modern elektrisch materieel. Het Spoorwegmuseum blikt in de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning, elektrificatie in stroomversnelling' terug op de elektrificatie van het spoor in 1938. Pronkstuk van de tentoonstelling is het prachtig gerestaureerde treinstel Mat'36 252.

De tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' liet op interactieve wijze zien wat elektrificatie inhoudt. Wat is er nodig om een spoorlijn te elektrificeren, hoe werkt een elektrische trein en welke innovaties waren er? Bezoekers konden zelf onder de trein kijken naar de elektrische installatie en met interactieve spellen en touchscreens de werking van elektriciteit ontdekken.

Restauratie Mat'36

Centraal in de tentoonstelling stond het gerestaureerde elektrisch treinstel Mat'36 252. Dit treinstel ging in 1968 uit dienst en werd van de sloop gered door de Stibans, de Stichting tot Behoud van Af te voeren Nederlands Spoorwegmaterieel. Met steun van de Stibans en de Vereniging Vrienden van het Spoorwegmuseum is de Mat'36 nu geheel gerestaureerd en voor het eerst te zien in het Spoorwegmuseum.

Het ontwerp van de Mat'36 was afgekeken van de dieselelektrische treinen (Mat'34) die twee jaar eerder waren gebouwd, maar was nog altijd revolutionair. De gestroomlijnde vorm droeg niet alleen bij aan hogere snelheden, maar ook aan het moderne imago dat NS zich in die periode graag wilde aanmeten. Het interieur was modern vormgegeven met o.a. buisframe banken en men probeerde met de zogenoemde in- en uitborden reizigers te sturen zodat er sneller in- en uitgestapt kon worden. De treinen waren voor het eerst voorzien van schijfremmen, revolutionair voor die tijd. Nieuw was ook dat de treinen uit de serie Mat' 36 volledig gelast en niet meer geklonken waren. Daardoor was hun gewicht lager en konden hogere snelheden van 125 km/u worden gehaald.

De restauratie van de Mat'36 252 is echt een uniek project, waarbij het museum een elektrische trein vanaf nul weer helemaal heeft opgebouwd. Dit is nog nooit gedaan. Als je nu de trein binnengaat dan ruikt hij weer als nieuw. Heerlijk is dat!

Erik Plomp
Conservator

Documentaire

Het Spoorwegmuseum volgde de restauratie van de Mat'36 op de voet en maakte daarvan een boeiende documentaire die te zien is op Spoorwegen TV, 24Trains en het YouTube-kanaal van het Spoorwegmuseum.

Documentaire 'Restauratie Mat'36' (Vortical Media i.s.m. Spoorwegmuseum)

Mat '36 nieuwe pronkstuk van Spoorwegmuseum

door Eric Roeske

UTRECHT • Pronkstuk van de nieuwe tentoonstelling *Onder Hoogspanning in het Spoorwegmuseum is de volledig gerestaureerde trein Mat '36, die ternaauwernood van de sloop gered werd.*

Nadat in 1968 de treinserie Mat '36 definitief afgestoten werd door de NS, hebben liefhebbers meer dan vijftig jaar gestreden voor het behoud van tweewagenstretstel 233, de allerlaatste van negentig stuka die in 1938 hun voorproef hadden. Op die dag begon de elektrificatie van het zogeheten middennet, de spoorlijnen vanuit Utrecht naar Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Den Haag en Rotterdam.

Slopendocumentieven moesten daarbij plaats maken voor modern elektrisch materieel.

In 1938 bestelde de NS onder andere bij Werkspoor in Utrecht deze treinserie. Binnen twee jaar stonden ze op 15 mei 1938 klaar om volgens het nieuwe spoorboekje te gaan rijden, en voor het eerst gingen treinen op vaste tijdstippen rijden. „Maar liefst 376 kilometer spoor werd daarvoor geëlektrificeerd“, vertelt Evertjan de Rooij van het Spoorwegmuseum. „Dat hield veel meer in dan het plaatsen van hooversporen. Ook seinen en seinhuisen moesten er voor worden verplaatst.“

De naam Mat '36 verwijst naar het opdrachtenmoment

Strijders van het eerste uur zijn verguld dat de gerestaureerde Mat '36 in het Spoorwegmuseum staat.

FOTO: HENNO BALECH

dat de NS het materiaal bestelde, in 1938 dus. „Deze laatste stalen treinen waren veel efficiënter doordat ze lichter waren, en zodoende veel sneller konden optrek-

ken en remmen.“ De treinen waren ook veel luxueuzer dan hun voorgangers. Na het afsluiten door de NS werd de trein de afgelopen decennia van het naar het

gelept, belandde zelfs bij de Hoogovens waar de andere treinen werden afgevoerd. Bovendien leidde het in 1979 ook tot de opzichting van STIBANS, de Stichting tot behoud van af te voeren Nederlands spoorwagmaterieel, die als doel heeft tenminste één exemplaar te bewaren van voormalig rollend materieel.

Bestaanders van het eerste uur Henk Eijssens en Peter van der Vlist kwamen woensdagochtend met vrijwilliger Kees Mooij en de huidige voorzitter Peter-Paul de Winter naar het museum. Vrij tevens bevoorwaarden ze het opgeknapte exemplaar waar zij zich tientallen jaren voor inspanden hebben. Museumconservator Erik Plomp

leidde ondertussen de operatie om de tentoonstelling tijds in gereedheid te brengen, die vrijdag 26 mei begint en tot en met 26 november loopt. Op interactieve wijze kunnen bezoekers hier zien wat elektrificatie inhoudt, wat er nodig is om een spoorlijn te elektrificeren, hoe een elektrische trein werkt en welke innovaties er waren.

Bezoekers kunnen zelf onder de trein kijken naar de elektrische installatie en met interactieve spellen en touchscreen de werking van elektriciteit ontdekken. Maar vooral staat Mat '36 in de schijnwerpers. Donderdag verschijnt zelfs het boek *NS Mat '36 treinstel 233 met als subtitel '35 jaar geschiedenis van een iconen'*.

Telegraaf 25 mei 2023

04 Evenementen

On traXS

Klein ontmoet groot

Ook in 2023 kwamen de beste modelbouwers van Europa naar Utrecht voor een nieuwe editie van On traXS. Voor het eerst was er zelfs een deelnemende modelbaan uit Australië, dus het deelnemersveld wordt steeds internationaler. Het was een meesterlijke editie, daar waren de kenners het over eens. De sfeer zat er goed in en we kregen veel positieve reacties. Ook het bezoekersaantal was boven verwachting, in totaal telden we meer dan 11.000 bezoekers in drie dagen, een stijging van 10% ten opzichte van de editie van september 2022.

On traXS Award

De grote winnaar van de Awards was de modelbaan van Robert Govaerts, Beaver Lumber Company (foto hiernaast). Hij ging er zowel met de On traXS Award als de Kids Award vandoor. De baan kreeg 27% van de stemmen. Tweede werd 'La Ligne du Gerize' van Wim Wijnhoud, de derde plaats was voor Rotterdam Centraal van Thom Raven.

NA NIETS OM

Drie jaar fil bij basissch

De Telegraaf bracht een bezoek aan On traXS en zette Wim Wijnhoud met zijn baan 'La Ligne du Gerize' op de foto.

VOOR DE BODALIJES

Extra controle in broedseizoen

Publiciteit

De Telegraaf bracht een bezoek aan On traXS en zette Wim Wijnhoud met zijn baan 'La Ligne du Gerize' op de foto.

Bekijk de impressie van On traXS 2023

Open Trein Festijn

In het Paasweekend van 7 t/m 10 april vond de tweede editie van het Open Trein Festijn plaats. Vier dagen lang opende het museum zoveel mogelijk treinen en andere ruimtes. Op alle plekken waren rondleiders en vrijwilligers aanwezig om verhalen te vertellen over de collectiestukken die open waren. Dankzij de enthousiaste inzet van de vrijwilligers werd het Open Trein Festijn hoog gewaardeerd, in het publieksonderzoek Moodus werd het evenement door 70% van de bezoekers gewaardeerd als 'excellent'.

High Tea

Nieuw tijdens het Open Trein Festijn was een High Tea in het historische rijtuig De Blauwe Roemeen. In dit restauratierijtuig uit 1941 van Wagon-Lits verzorgde huiscateraar Vermaat een heerlijke High Tea. De acteurs van het museum zorgden voor een extra stukje beleving.

Spoorweg Spelen

In de meivakantie, van 22 april t/m 7 mei, organiseerde het Spoorwegmuseum voor de 2de keer de Spoorweg Spelen. Tijdens dit evenement gaan spelen en leren hand in hand. Op verschillende plekken in het museum staan levensgrote spellen die stuk voor stuk een link hebben naar een spoorberoep. Zo kunnen kinderen en volwassenen al spelende ontdekken welke vaardigheden er nodig zijn om bij het spoor te werken.

Spoorberoepen

Bij ieder spel staat een ander beroep centraal. Sommige beroepen bestaan nog steeds, zoals een machinist of ontwerper, andere bestaan al lang niet meer zoals de kruier of stoker. Verschillende beroepen eisen verschillende talenten. Door het doen van de spellen kunnen bezoekers testen welke competenties er nodig zijn om een beroep te kunnen uitoefenen. Komt het aan op kennis, puzzelvermogen, behendigheid en creativiteit, of zijn juist kracht en snelheid nodig om de opdracht uit te voeren? De 'Spoorweg Spelen' zijn niet alleen leuk om te doen, ze vertellen ook iets over werken bij het spoor in verleden en heden.

Dagje uit met Thomas

Het was een echt feestje tijdens het Hemelvaartweekend. Voor het eerst in vier jaar kwam Thomas de Stoomlocomotief weer op bezoek tijdens het evenement 'Dagje weg met Thomas', en het was -mede dankzij het prachtige weer- een succesvol weekend.

Het was de laatste editie van 'Dagje uit met Thomas'. Het evenement verdwijnt vanwege de teruglopende populariteit en de hoge kosten van de evenementenkalender.

Techlab XL

Herfstvakantie

In het Techlab van het museum wordt aandacht besteed aan de techniek achter de trein. Dit populaire thema brengen we tijdens het evenement Techlab XL extra onder de aandacht. Van 14 t/m 29 oktober stond het hele Spoorwegmuseum in het teken van de thema's stoom, stroom, weerstand en wielen.

Bezoekers kunnen bijvoorbeeld de kracht van stoom of luchtdruk ervaren door iets weg te schieten met behulp van een fietspomp. Door het maken van een stroomkring kan een elektrische trein in beweging gebracht worden. Een speciale testbaan laat de invloed van luchtweerstand en wrijving op de snelheid van een trein zien. En waarom hebben stoomlocomotieven eigenlijk grote en kleine wielen? Door aan beide wielen te draaien wordt het verschil duidelijk.

Winter Station

Schaatsen tussen de treinen

Het is inmiddels een bekend fenomeen, de ijsbaan tussen de treinen. Voor een leuk gezinsuitje en ontmoetingsplek voor buurtbewoners is Winter Station in de kerstvakantie een favoriete bestemming. Het evenement is zo populair dat reserveren deze keer noodzakelijk was. Op die manier kon het museum de bezoekersstromen goed spreiden, maar het betekende wel dat sommige tijdsblokken waren uitverkocht. Voor de bezoekers die hadden gereserveerd was het evenement als vanouds geslaagd, met de nodige ijspret, marshmallows roosteren, muziek en natuurlijk de nostalgische carroussel.

Discoschaatsen

Nieuw dit jaar was het discoschaatsen. Om 16:00 uur gingen de discolichten aan en werd het volume van de muziek opgeschroefd. Tot 19:00 uur kon iedereen zijn beste moves laten zien op de gladde vloer.

05 Projecten

Het Spoorwegmuseum startte in 2021 met het maken van plannen voor een aanpassing aan het achterterrein. In 2023 werd gestart met de werkzaamheden.

Herinrichting achterterrein

Op 17 november was de beroep- en bezwaarprocedure op de plannen voor het achterterrein afgerond en kon door toenmalig directeur Nicole Kuppens het contract met aannemer Hugo Rots worden getekend (foto). Op woensdag 22 november ging de eerste schop in de grond en werd gestart met het bouwklaar maken van het terrein.

In de voorfase is er gekeken naar de inrichting van de speeltuin, het traject van de Jumbo kindertrein, de plek van de distributie-ingang (verplaatsing naar de Oosterstraat), het vergroten van de beleving en een betere spreiding van de bezoekers, de afwatering en het creëren van een prettigere verblijfsruimte. Daar kwam een schetsontwerp uit voort dat tijdens drie verschillende buurtbijeenkomsten voorgelegd is aan de burens.

Het Spoorwegmuseum werkt voor het project samen met Okra architecten, LbP Sight en Rots Maatwerk Ontwikkeling. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Stichting Goede Doelen Nh1816.

Op basis van de reacties uit de buurt heeft het museum een aantal wijzigingen in de plannen doorgevoerd en in december 2022 de vergunningaanvraag bij de gemeente ingediend. Na toekenning van de vergunningen is gestart met de uitvoering van de plannen.

De eerste week werd het werkterrein ingericht, vonden er voorbereidende werkzaamheden plaats voor het plaatsen van een loopbrug naar de Vuurproef en werden bomen verplant. Eind november startten de opbrekwerkzaamheden, waaronder de demontage van de treinrails, het slopen van de vijverrand en speelrots, het opnemen van de bestrating en leidingwerk. Ook werd de op het terrein aanwezige beeldencollectie in een depot geplaatst, deze wordt samen met andere spoorse collectie later teruggeplaatst. Voor de kerstvakantie werd gewerkt aan de riolering en de ondergrondse installaties en vond er grondwerk plaats. In 2024 wordt gestart met de daadwerkelijke inrichting van het terrein.

06 Collecties

Registratiefabriek

Behaalde resultaten

In 2,5 jaar zijn de doelstellingen van de Registratiefabriek gehaald. Er zijn in 2022 en 2023 zelfs iets meer objecten door de projectmedewerkers geregistreerd dan vooraf vastgesteld, namelijk 50.931 in plaats van 49.820. Er zijn daarnaast inmiddels 148.203 foto's, dia's, affiches en informatiebrochures extern gedigitaliseerd en in Atlantis geladen.

Een extra effect van het project is dat alle depots in Utrecht, Maarsbergen en Blerick zijn opgeruimd en alle objecten verantwoord zijn verpakt en opgeborgen zodat behoud voor toekomstige generaties beter gewaarborgd is. Ook is goed inzicht ontstaan in de omvang en aard van de ondersteunende en af te stoten collecties.

Crowdsourcing

In maart 2023 is de afdeling Collecties van start gegaan met een pilot van het crowdsourcingproject. De ambitie is om de ca. 150.000 gedigitaliseerde foto's middels crowdsourcing te laten beschrijven. In deze periode heeft het museum een groep van 10 enthousiaste vrijwilligers met specifieke spoorkennis om zich heen verzameld die aan dit pilotproject meewerkt.

Dit zijn voor een deel vrijwilligers die al aan het Spoorwegmuseum verbonden zijn en die bijvoorbeeld met de bibliotheek- of postzegelcollectie werken. Voor een ander deel zijn het mensen die bekend zijn bij het museum vanuit de Vriendenvereniging of waarmee regelmatig mee wordt samengewerkt.

Fotoalbums Werkspoor

Het Spoorwegmuseum heeft ervoor gekozen om dit pilotproject te beginnen met 68 fotoalbums van fabrikant Werkspoor. Deze albums, met hoofdzakelijk fabrieksfoto's van het rollend materieel, zijn eenvoudig om mee te beginnen zodat de vrijwilligers zich de manier van werken makkelijk eigen konden maken. Het is de bedoeling dat gaandeweg de groep crowdsourcers wordt uitgebreid.

Naast spoorwegmaterieel zal men ook foto's van bruggen, vliegtuigen, bussen en trams tegenkomen. Nadat de groep vrijwilligers in mei 2023 een voorlichtingsbijeenkomst en instructie cursus heeft gevolgd is men daadwerkelijk begonnen met het beschrijven van de foto's. Iedere vrijwilliger heeft een album toegewezen gekregen en kan vanuit huis, via een online module, deze prachtige foto's beschrijven.

Restauraties en collectiebeheer

Restauratie Mat'36 NS 252

Het was een race tegen de klok, maar in 2023 werd - net op tijd voor opening van de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' - de Mat'36 252 naar het museum in Utrecht overgebracht.

Het restauratieproject van de 252 wordt mogelijk gemaakt door de Stichting tot Behoud van Af te voeren Nederlands Spoorwegmaterieel (STIBANS) en de Vereniging Vrienden van het Spoorwegmuseum en werd vastgelegd in een [documentaire](#).

Proef laseren

Begin december was een gedeelte van het perron aan het Maliebaanstation afgezet en liepen er mannen met donkere brillen rond. Er werd roest verwijderd van de blanke metalen onderdelen van de Blikken Tinus en Grote Groene. Dit werd gedaan met lasers, vandaar ook de beschermingsbrillen.

Het voordeel van het laseren is dat de laser meeloopt met het profiel van de ondergrond, het verwijdert de roest dus ook in alle putjes. Dit geeft minder slijtage en verwijdert de roest ook in alle kleine hoekjes en randen. Na het laseren werd het metaal ingesmeerd met olie, dat na verharding een beschermlaag vormt. De proef is geslaagd.

Aanwinsten en schenkingen

Net als elk jaar kon het Spoorwegmuseum weer een aantal nieuwe aanwinsten aan de collectie toevoegen. De meeste nieuwe objecten werden door middel van schenking opgenomen in de collectie. Een aantal bijzondere aanwinsten vermelden we hier.

Modeltreinen

Een 94-jarige modelbouwer schonk een aantal kwalitatief excellente modellen van een Sik, montagewagen en locomotieven 1200 en 1100, die in de jaren 50 gebouwd zijn van materialen die in die tijd voorhanden waren zoals blik en koper.

Bordje station Nunspeet

Bij de start van de verbouwing van Station Nunspeet werd om een 'moment van oud naar nieuw' te markeren een oud NS-bord, dat het terrein van NS markeerde, overgedragen aan Hoofd Collecties Peter-Paul de Winter.

Na 160 jaar is het gedaan met een roemrijke Oranje-trad

Koninklijke trein SR10

Opeens was het groot nieuws, het afscheid van de SR10, het huidige koninklijke rijtuig. Na het staatsbezoek van koning Willem-Alexander en koningin Maxima aan België van 20 tot en met 22 juni is de SR10 met pensioen gegaan en wordt hij toegevoegd aan de collectie van het Spoorwegmuseum. De overdracht van het rijtuig zal in 2024 plaatsvinden.

Flessenpost

Het leest als een spannend boek. Bij werkzaamheden op station Leeuwarden vindt de aannemer tussen het puin een oude fles met briefjes erin. De briefjes bleken in 1891 geschreven te zijn en was dus flessenpost uit het verleden. Ruim 130 jaar na het verbergen van de fles werd deze door de CEO van ProRail John Voppen, in bijzijn van de nazaten van de briefschrijvers, geschonken aan het Spoorwegmuseum.

De monumentale perronkappen op station Leeuwarden zijn eind 19e eeuw gebouwd en waren toe aan renovatie. In februari 2021 is er een balk verwijderd uit de kap. Tijdens de demontage was er metselwerk van het stationsgebouw achtergebleven in de balk. Tussen het puin zag de aannemer iets afwijkends in het puin liggen. Het bleek een in papieren gewikkelde fles te zijn keurig met een touwtje ombonden. Jerry Huisman, archeoloog bij ProRail ging op onderzoek uit: "De fles is in de periode 1825 tot 1900 gemaakt. Op een van de briefjes staat de naam van Arnoldus ten Hulscher, die als Rijksbrievenbesteller werkte in Leeuwarden. Op dit briefje staat ook een datum, 25 november 1891. De handtekening van Arnoldus op het briefje is hetzelfde als zijn handtekening op een trouwakte van 18 mei 1881. Er is dus geen twijfel over mogelijk dat dit inderdaad flessenpost is uit 1891. Ik vind het mooi om te zien dat we ruim 130 jaar later nog eens terugdenken aan Arnoldus ten Hulscher, Lieuwe Brameijer, Rudolf Affolter en J. Postema. Zou dat ook hun bedoeling zijn geweest?"

Podcast

ProRail maakte een podcast over de flessenpost, ingesproken door Joost Prinsen. [De podcast is hier te beluisteren.](#)

Maquette station Maastricht

Dr. Ir Aldert P. Dreimuller schonk een maquette van station Maastricht zoals het er rond 1960 uitzag op schaal 1:160. Door de grote afmetingen werd alleen het stationsgebouw aan de collectie toegevoegd, deze is te zien in Loods Nijverdal.

07 Steuntroepen

Vrijwilligers

Bij het Spoorwegmuseum zijn ongeveer 130 vrijwilligers actief, het aantal actieve vrijwilligers groeit gestaag. Onze vrijwilligers zijn op diverse locaties en deelgebieden actief. Wij zijn heel trots op onze vrijwilligers en zien ze als onze gewaardeerde collega's. Zij maken het mogelijk zaken te realiseren die zonder hen niet zouden kunnen.

De vrijwilligers ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Als tegenprestatie biedt het museum deze groep een aantal faciliteiten aan zoals korting in de winkel, toegang tot het museum en een aantal bijeenkomsten. De voorjaarsbijeenkomst staat altijd in het teken van informatie uitwisseling, dit jaar over de ECM verplichting (Entity in Charge of Maintenance). De najaarsbijeenkomst is het jaarlijkse uitje en tot slot vindt er tijdens Winter Station een oliebollenbijeenkomst plaats om het jaar feestelijk af te sluiten.

Locatie Blerick

In Blerick is een hechte groep vrijwilligers betrokken bij de restauratie van de Mat '36 trein, er wordt gewerkt aan techniek en interieur. Hoogtepunt voor hen was het transport van deze trein naar Utrecht t.b.v. opname in de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning'. Daarnaast wordt de voorraad reserveonderdelen gesorteerd en geïnventariseerd en netjes opgeslagen in het magazijn.

Locatie Utrecht

In Utrecht wordt er gewerkt aan het onderhoud van de rijvaardige treinen en werkende klokken (foto), de restauratie van de schakelkasten van de Mat '36, de rijdende demonstratie van de stoomlocomotief de Arend, het seinhuis, de bibliotheek, de postzegelcollectie en het terreinonderhoud.

Op diverse dagen van de week is men actief in het museum en zijn er inmiddels teams ontstaan die met veel plezier actief zijn. Daarnaast kan het museum altijd een beroep op hen doen bij bijzondere activiteiten zoals het rangeren met de collectie om de opstelling te wijzigen, maar ook om te helpen bij een evenement zoals het Open Trein Festijn. Ook zorgen zij voor het museum door de treinen te poetsen, herstelwerkzaamheden uit te voeren en nadere hand- en spandiensten te verzorgen.

Ook voor wat grotere restauratieprojecten draaien de vrijwilligers hun handen niet om. Zo is het armsein dat in de tuin van de Villa op Maliebaan nummer 1 staat grondig onder handen genomen en staat het nu prachtig geschilderd en weer helemaal functionerend te pronken.

Vereniging Vrienden van het Spoorwegmuseum

De Vriendenvereniging heeft 800 leden. Deze leden maken met financiële steun een aantal projecten mogelijk die belangrijk voor het museum zijn. Als dank voor hun steun biedt het Spoorwegmuseum de Vrienden een aantal aantrekkelijke tegenprestaties, zoals een attractief programma van lezingen en andere activiteiten aangeboden. Jaarlijks hoogtepunt is de vaak met de Algemene Ledenvergadering (ALV) gecombineerde vriendenrit, uiteraard per trein van het Spoorwegmuseum, naar een interessante locatie. Dit jaar is het Amsterdamse havengebied met het plan U treinstel van de Crew 2454 bezocht. In verband met het ontbreken van het ECM-certificaat was het nog niet mogelijk om een trein uit de collectie van het Spoorwegmuseum in te zetten.

Het bestuur van de Vriendenvereniging heeft een mooi plan om te groeien, zowel qua vrienden als qua activiteiten. De communicatie via website, nieuwsbrieven, sociale media en het blad De Vriendendienst wordt verstevigd en gecontinueerd. Door actief aanwezig te zijn op beurzen, waaronder On traXS, wordt er een groep geïnteresseerde mensen actief aangesproken en verleid om Vriend te worden. Ook werd een ledenwerffolder meegestuurd met de bladen "Op de Rails" en "Railmagazine".

Inhoudelijk programma

Op 21 januari stond een lezing van Niels Greif over 'Design bij NS-materieel' op het programma. Op 25 maart was Cocq Koelewijn de gastspreker met een verhaal over de Benelux verbinding Amsterdam-Brussel. Conservator Erik Plomp gaf in het kader van de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' een presentatie over de elektrificatie van het spoor en op 10 oktober sprak de president-directeur van NS, de heer Wouter Koolmees, op een gecombineerde avond met de NVBS circa 90 aanwezigen toe (foto).

Kidsclub Rail Rookies

Jonge ambassadeurs

In 2023 vierden we het 10-jarige jubileum van de Rail Rookies kidsclub met een extra feestelijke opening tijdens de jaarlijkse clubdag. De leden van de 'Rail Rookies' blijven fantastische ambassadeurs voor het Spoorwegmuseum. De club heeft 693 leden die zowel het museum als het spoor een warm hart toedragen. Ze krijgen vier keer per jaar een gratis magazine, een verjaardagskaartje, een geweldige clubdag in het museum en andere activiteiten.

Tijdens de jaarlijkse clubdag in november kregen we bezoek van 317 Rail Rookies samen met hun ouders, broertjes en zusjes. Ze gingen op zoek naar de diamanten button (waarvan er maar 1 verstopt was), deden mee aan workshops mascotte strijkkralen, seinhuis bouwen, robottrein programmeren en giga mascottestrips tekenen. Team Rail Rookies heeft genoten van alle blije gezichten en de gezellige gesprekjes met deze groep ambassadeurs van het museum.

Merchandise

In 2023 heeft het museum speciale Rail Rookies merchandise geïntroduceerd in de winkel. Daar zijn nu onder andere t-shirts, sokken, stickers, pennen en armbandjes met Rail Rookie vormgeving te koop.

Schoolbezoek

In 2023 werden er 131 educatieve programma's afgenomen waarbij de maand maart met 35 educatieve schoolbezoeken het drukst was. Daarnaast zijn er in totaal 135 schoolreisjes geboekt waarbij mei (19) en juni (18) de drukste maanden waren.

Nieuw educatief programma

Het Spoorwegmuseum heeft een nieuw educatief programma 'Trein op groen' rondom het thema 'Duurzaamheid'. Het programma was vanaf schooljaar 2023/2024 te boeken.

Museumdocenten

De praktijk leert dat de ervaring en leeropbrengst bij kinderen rijker is bij een begeleid museumbezoek. Daarom worden de educatieve programma's begeleid door museumdocenten. De museumdocenten hebben veel ervaring met diverse schoolgroepen, zij zetten opgedane kennis in bij de ontwikkeling van nieuwe educatieve programma's. Daarom is het programma 'Trein op groen' door verschillende museumdocenten getest en beoordeeld voordat het in productie ging.

Activatiemailing

Om het pakket te promoten stuurde het museum een activatiemail naar alle cultuurcoördinatoren van basisscholen in de regio Utrecht. De mailing was een kaart waar je een eigen kijkdoos van kan maken met daaraan gekoppeld een LinkedIn campagne waarin we de leerkrachten attent maken op de leuke educatieve programma's die het museum heeft.

Rondleiders

In 2023 heeft de rondleidersgroep van ruim 20 vrijwilligers er weer met enthousiasme voor gezorgd dat er ruim 500 rondleidingen zijn gegeven. Huwelijksfeesten, congressen, clubuitjes of jubilea, voor allerlei gelegenheden bieden de rondleiders een passende rondleiding.

Dit jaar is voor het eerst gebruik gemaakt van de vernieuwde rondleidershesjes, gemaakt van oude NS-uniformen, sjaaltjes en stropdassen. Het museum wilde de rondleiders meer herkenbaarheid geven en door het gebruik van het originele materiaal voor de hesjes en het ontwerp krijgen ze leuke vragen en is het makkelijker om contact met de bezoekers te maken.

Het jaarlijkse uitje om de vrijwilligers te bedanken ging dit jaar naar de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij, waar een prachtige rit werd gemaakt met één van hun oude stoomlocomotieven inclusief een rondleiding door het depot. De dag werd afgesloten met een bezoek aan het CODA museum in Apeldoorn en een gezamenlijke borrel.

08 Zakelijke verhuur

Zakelijke verhuur

De zakelijke verhuur is een belangrijke inkomstenbron voor het Spoorwegmuseum. Het jaar 2023 was voor de zakelijke verhuur een prima jaar met circa 290 zakelijke events. Hierbij ontvingen we in totaal 36.500 bezoekers.

Recensies

Lees wat onze zakelijke klanten ons vertellen over hun evenement in het Spoorwegmuseum:

"Het was super dag, zowel op organisatorisch niveau als inhoudelijk. Top locatie en we komen vast nog een keer terug."

(14 september 2023)

"Voor herhaling vatbaar! Bedankt voor de fijne samenwerking!"

(16 september 2023)

"Goede en duidelijke communicatie in het voortraject. Het is een mooie en inspirerende locatie. Het eten was goed, lekker en goed geregeld. Knap hoe je 300 mensen in 1 keer kan voorzien van eten." (19 september 2023)

"Nogmaals bedankt voor de heerlijke middag. Wij hebben dit heel positief ervaren."

(6 november 2023)

09 Samenwerkingen

In het Spoorwegmuseum vinden door het jaar heen activiteiten plaats die tot stand komen in samenwerking met verschillende partners. Een overzicht voor het jaar 2023.

Januari 2023

Pop-up Utrecht CS

Op Utrecht CS kon een ongebruikte ruimte ingericht worden door het Spoorwegmuseum. Met grote banners presenteren we onze collectie rollend materieel waarbij we veel reizigers weten te bereiken. De pop-up werden mede mogelijk gemaakt dankzij een bijdrage van het Ondernemersfonds Utrecht.

15 februari 2023

Recordpoging langste robottrein

In samenwerking met Stichting Leaphy organiseerde het Spoorwegmuseum een recordpoging 'Langste robottrein'. Zo'n 200 leerlingen van scholen uit de regio probeerden met een zelfgebouwd 'Leaphy' robotje één lange robottrein te laten rijden. Uiteindelijk lukte het in de derde poging een trein van 134 robotjes te laten rijden, een Nederlands record. Het was een succesvolle dag met veel aandacht van de media waaronder het Jeugdjournaal.

1 t/m 7 april 2023

Nationale Museumweek

Deze keer geen programmering tijdens de Nationale Museumweek, maar een actie waarbij je je Museumkaart ook aan iemand anders kon uitlenen. Voor één week was de Museumkaart om te delen en kunnen alle kaarthouders een ander het museum laten beleven.

14 april 2023

Symposium Treinen Ontwerpen

Wie bepaalt hoe de stoelen eruitzien? En wanneer komt er nou ein-de-lijk een hangmat in een trein? Tijdens het symposium 'Treinen Ontwerpen' vertellen experts hoe het design van het in- en exterieur van een trein tot stand komt, zowel in het heden, verleden en de toekomst. Het symposium werd georganiseerd door ontwerper Niels Greif.

31 maart 2023

VriendenLoterij Paaseieren zoeken

Het Spoorwegmuseum was locatie voor de voorronde paaseieren zoeken, georganiseerd door de VriendenLoterij. Dat leverde deze fantastische foto op. De finale was in het Paasweekend in het Openluchtmuseum. Raoul Kuipers, een YouTubevlogger uit Flevoland, ging ervandoor met het prijzengeld van 10.000 euro.

13 & 14 mei 2023

Canondagen

Tijdens het Canonweekend organiseren verschillende Canonmusea uit het hele land activiteiten waarbij de vensters en de sleutelstukken uit de Canon van Nederland centraal staan. Een van de vensters van de Canon is 'De eerste spoorlijn', daarom stonden de rijdagen van de Arend dit weekend in het teken van de Canondagen.

31 mei 2023

Jubileum Schaakbond

De Koninklijke Nederlandse Schaakbond vierde haar 150-jarig jubileum in het Spoorwegmuseum. Er waren allerlei sportieve activiteiten en natuurlijk werd er volop geschakt. [Kijk hier naar een impressie.](#)

2 juni 2023

Silverfit

Begin juni reed een zeer bijzondere scootmobiel door het museum. Het is een camerawagen van het bedrijf Silverfit die bewegingstoepassingen maakt voor (demente) bejaarden. Ze leveren loopbanden en hometrainers waar mensen in verzorgingstehuizen een virtuele wandeling of fietstocht kunnen maken door een park of natuurgebied. Het Spoorwegmuseum is het eerste museum waar ze virtueel doorheen kunnen wandelen.

26 augustus t/m 3 september 2023

Festival Oude Muziek

Het Spoorwegmuseum was locatie voor het Festival Oude Muziek. In de Wachtkamer 3de klasse vonden zogenaamde Fringe concerten plaats. De Fringe is een jaarlijks onderdeel van het Festival Oude Muziek met een dagelijks aanbod van gratis toegankelijke concerten door jonge, bijna afgestudeerde of beginnend professionele musici.

3 september 2023

DeLorean clubdag

De DeLorean werd beroemd dankzij zijn rol als tijdmachine in de film 'Back to the Future'. Op 3 september was een elftal DeLoreans te gast voor de jaarlijkse clubdag. Het leverde prachtige plaatjes op en wat leuke pers aandacht.

9 september 2023

Open Monumentendag

Aansluitend bij het Europese thema Living Heritage ging Open Monumentendag Utrecht op zoek naar de verhalen achter monumenten. Wie waren hun vroegere bewoners en gebruikers? Wat heeft zich binnen de muren van de vaak eeuwenoude panden afgespeeld? En wat gebeurt er nu? Het Spoorwegmuseum sloot in het kader van het komende jubileumjaar van het Maliebaanstation (in 2024 bestaat het station 150 jaar) aan met gratis rondleidingen.

Najaar 2023

NS Tijdreizen serie 2

Na een succesvolle eerste serie heeft het Spoorwegmuseum in 2023 meegewerkt aan de tweede serie *Tijdreizen*. De filmpjes werden gemaakt voor de socials van NS en hebben iedere aflevering een thema dat gekoppeld is aan een beleidsdoel van NS. De serie is opgenomen in het Spoorwegmuseum en de experts van het museum komen in verschillende [afleveringen](#) aan het woord.

Oktober 2023

Maand van de Geschiedenis

Oktober is Maand van de Geschiedenis, deze keer met als thema 'Eureka!'. Het Spoorwegmuseum ontwikkelde een speciale Eureka-speurtocht langs uitvindingen van het spoor. Tegen inlevering van de ingevulde speurtocht kregen kinderen een bouwplaat, er werden er 1.240 uitgegeven.

28 oktober 2023

Museumnacht Kids

Het Spoorwegmuseum was locatie voor de Museumnacht Kids. In het museum bracht een acteur als het personage Dominique de Trombone de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' tot leven, konden kinderen de workshop 'Bouw je eigen elektromotor' doen en kregen ze een speciale glow-in-the-dark button. Natuurlijk was het grote eindfeest in de Expo (foto).

12 november 2023

Urban Walk

Op 12 november was de start en finish van de Urban Walk in het Spoorwegmuseum. Ongeveer 1.000 wandelaars begonnen vanuit Wachtkamer 3de klasse aan een wandeltocht van 12 of 18 kilometer langs prachtige historische plekken en andere bezienswaardigheden in Utrecht. Uiteindelijk finishten de wandelaars weer in het museum.

24 en 28 november 2023

Livestreams

In november verzorgde de organisatie VindiQu livestreams vanuit het Spoorwegmuseum. VindiQu is een platform waar mensen met een zorgbehoefte een digitaal uitje kunnen beleven. VindiQu brengt het uitje naar de zorginstelling via een live videoverbinding met persoonlijke interactie. De rondleiders van het museum verzorgden de rondleidingen, bewoners van 7 zorginstellingen in Noord-Holland keken mee.

Kerstvakantie ●

LEGO Actie

In 2023 bestond de Oriënt Express 140 jaar. Reden voor LEGO om een speciale LEGO Ideas set uit te brengen van de Oriënt Express. Het Spoorwegmuseum gaf in de kerstvakantie een set weg aan degene die het juiste aantal treinkaartjes in de doos wist te raden. De LEGO-trein werd in de originele Oriënt Express live in elkaar gezet.

10 Marketing & Communicatie

Doelgroepenonderzoek

Wat betreft de marketing lag de focus op publieksonderzoek, het aanscherpen van de doelgroepen en dit meetbaar maken in de (online) campagnes.

In het kader hiervan werkt het Spoorwegmuseum mee aan het Culturele Doelgroepenmodel van de gemeente Utrecht. Doel hiervan is om als Utrechtse cultuursector zoveel mogelijk Utrechters te bereiken met Kunst & Cultuur. Door het gezamenlijk in kaart brengen welk cultuuraanbod er is (in de breedste zin van het woord), welke doelgroepen bereikt worden en welke instellingen welke doelgroepen over de vloer hebben, kan dit onderzoek de sector helpen om te werken aan het zo goed mogelijk bedienen van een zo breed en divers mogelijk publiek. Het Spoorwegmuseum gebruikt de data uit dit onderzoek om de marketingstrategie te verbeteren.

Alle Utrechters zijn in potentie publiek voor de culturele instellingen. Om meer te kunnen zeggen over het cultuurgedrag van Utrechters wordt gewerkt met een segmentatiemodel. Op basis van de analyse van postcodebestanden wordt stadsbreed onderzoek uitgevoerd en wordt inzicht verkregen in cultuurparticipatie van inwoners.

Kijken we naar de gemeente Utrecht, dan zien we een sterke oververtegenwoordiging van de Kindrijke Cultuurvreters, de Weelderige Cultuurminnaars, de Actieve Vermaakvangers en de Culturele Alleseters. Deze zijn onder het publiek van Spoorwegmuseum meer aanwezig dan dat zij procentueel aanwezig zijn in de gemeente Utrecht. Kortom: voor hen is het aanbod van Spoorwegmuseum bovengemiddeld aantrekkelijk.

Ook de Proevende Buitenwijkers en de Klassieke Cultuurliefhebbers zien we iets meer onder het publiek van Spoorwegmuseum dan in de gemeente Utrecht, maar er is (nog) geen sprake van een sterke oververtegenwoordiging. De grootste groep onder het publiek van Spoorwegmuseum in de gemeente Utrecht vormen de Culturele Alleseters (ongeveer 24% van de bezoekers). Het publiek van Spoorwegmuseum komt binnen de gemeente Utrecht vooral uit de buurten Oudwijk, Rivierenwijk en Wittevrouwen.

Meer informatie over het onderzoek vind je op: <https://slider.utrechtmarketing.nl/culturele-doelgroepen-model/>

In de media

Het Spoorwegmuseum was in 2023 regelmatig aanwezig in de media wat belangrijke free-publicity opleverde. De totale mediawaarde voor print en online was ruim €3,7 miljoen, waarbij 1 miljard personen bereikt werden (bron: Media Info Group). Hieronder een greep uit de media-uitingen.

12 januari 2023

Collectie WOII ontsloten

Het Spoorwegmuseum ontsloot in 2022, dankzij een bijdrage van het Mondriaan Fonds, de collectie Tweede Wereldoorlog. Deze is te raadplegen op de website. Het leverde begin januari een artikel op in de Telegraaf.

Spoorcollectie oorlog in te zien

Door Saskia Awerchog

UTRECHT • Het Spoorwegmuseum heeft vooraf deze week zijn collectie uit de Tweede Wereldoorlog en wettelijke online staan. Het heeft twee jaar geleden van de stakkers te fotograferen, registreren en digitaliseren.

16 februari 2023

Recordpoging langste robottrein

In samenwerking met Stichting Leaphy en met een heleboel middelbare scholieren deed het museum een recordpoging 'Langste robottrein'. Reden voor het [Jeugdjournaal](#) en [RTV Utrecht](#) om een item te maken. Ook de krant kwam kijken.

28 maart 2023

RTL Nieuws

N.a.v. de verschijning van een rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek over de economische toestand van Nederland werd het Spoorwegmuseum door [RTL Nieuws](#) gevraagd of het museum iets merkte van het uitblijven van een recessie.

17 maart 2023

On traXS

De modelbouw blijft een fascinerende wereld, de Telegraaf besteedde de groot aandacht aan Modeltrein Expo On traXS.

12 april 2023

Arend onder stoom

In april komt De Arend weer uit de winterslaap en komt de replica van Neerlands eerste stoomlocomotief weer onder stoom. De Telegraaf was erbij.

25 mei 2023

Opening tentoonstelling

De opening van de tentoonstelling 'Onder Hoogspanning' zorgde voor aandacht van de Telegraaf, [Radio M](#) en [RTV Utrecht](#).

20 juni 2023

Koninklijke trein

Opeens was het groot nieuws, het afscheid van de SR10, het koninklijke rijtuig. Na het staatsbezoek van koning Willem-Alexander en koningin Maxima aan België gaat de SR10 met pensioen en wordt hij toegevoegd aan de collectie van het Spoorwegmuseum. [RTL Ontbijtnieuws](#), [Nu.nl](#), [nos.nl](#), [AD](#) en [NPO Radio 1](#) kwamen langs.

10 oktober 2023

Week van de jaren 60

In oktober was het Week van de Jaren 60 bij Radio M. Reporter Robbert Jan Booij kwam langs en vroeg, in de Hondkop (uit 1962), aan EduTRAINER Jeroen Vink wat er allemaal speelde bij de spoorwegen in die periode. Luister [hier](#) terug.

23 oktober 2023

Dubbelganger voor 3737

Hoofd Collecties Peter-Paul de Winter stond voor de camera van RTV Utrecht om iets te vertellen over een aardig project: de bouw van een schaalmodel van de 3737. Een replica van de locomotief rijdt inmiddels door familiepark Landgoed Nienoord in Groningen, het Spoorwegmuseum stelde bouwtekeningen beschikbaar. Kijk het filmpje [hier](#) terug.

24 december 2023

RTL4 RonReizen

Het reisprogramma RonReizen maakte een special over Utrecht en daarin mocht het Spoorwegmuseum niet ontbreken. Het item werd op 24 december uitgezonden op RTL4.

Resultaten online marketing

Website

De website is het hart van het online ecosysteem; alle digitale wegen leiden uiteindelijk naar de site. De website is ook de plek waar bezoekers praktische informatie zoeken voorafgaand aan hun bezoek, waar ze ontdekken wat er te doen is in het museum en waar bezoekers – sinds 2023 – digitaal de collectie kunnen doorzoeken en/of de verhalen van de Tweede Wereldoorlog kunnen lezen.

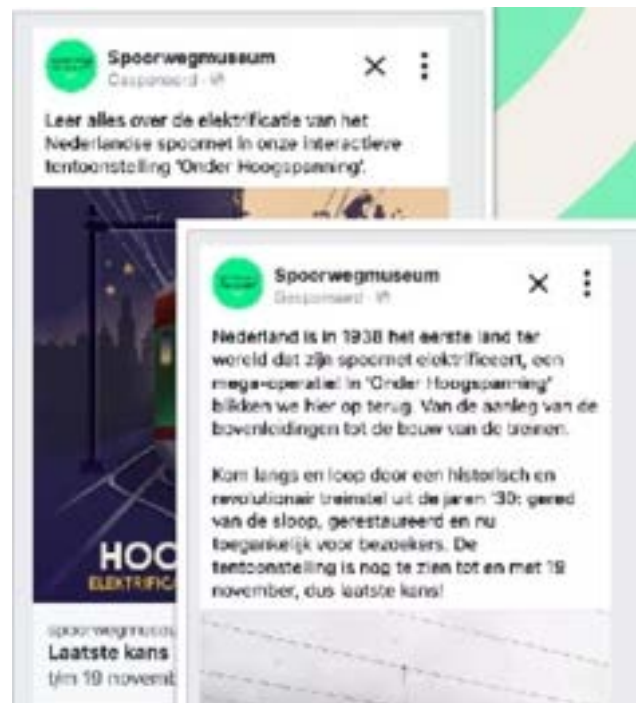
Het Spoorwegmuseum heeft nog nooit zoveel bezoekers op de site gehad als in 2023. In totaal is de site 1.143.096 keer bezocht, een toename van 27% ten opzichte van 2022 – en daarmee bijna net zo'n toename als de daadwerkelijke bezoekers in het museum.

Belangrijker nog: we hadden niet alleen meer bezoekers op de site, mensen bleven er ook langer. De tijd op de website steeg met 17% naar 3:48 minuten, het aantal bezoeken met een interactie steeg met 30,8%.

Social Media

In 2023 bereikte het Spoorwegmuseum de mijlpaal van 10.000 volgers op Instagram én 30.000 volgers op Facebook.

In totaal was het wat betreft het bereik van de social media kanalen een prima jaar met een bereik van 5.968 personen per post. Een percentage van 26,88% bekijkt de content en 1,35% is betrokken. Hoewel het bereik lager ligt dan 2022, was 2023 het beste jaar ooit wat betreft interactie; nog nooit gingen zoveel mensen de interactie aan met onze content.

Social- campagnes

Om zichtbaar te blijven onder de doelgroep en om evenementen en het merk Spoorwegmuseum onder de aandacht te brengen, zijn er verschillende online campagnes op verschillende kanalen ingezet, met name Facebook, Instagram en Youtube.

In 2023 werden 13 verschillende campagne flights uitgezet: 4 corporate campagnes om het merk 'top of mind' te houden en 7 campagnes gericht op evenementen en tentoonstellingen.

In totaal zijn alle campagnes samen bijna 6,5 miljoen keer weergegeven, er zijn dus meer dan 6 miljoen contactmomenten met het gewenste publiek geweest. Dit leverde bijna 28.000 clicks naar de website op en ruim 1,4 miljoen uitgekeken video's van tussen de 5 en 20 seconden.

De meest effectieve campagne - op basis van de goedkoopste clicks (CPC), bereik (CPM) en langste tijd op de website na een click - was de Onder Hoogspanning campagne in november.

Nieuwsbrief

Het Spoorwegmuseum verzendt drie verschillende nieuwsbrieven: de reguliere nieuwsbrief voor alle bezoekers, een Rail Rookies nieuwsbrief voor de leden van de kidsclub en een nieuwsbrief voor de zakelijke relaties. Voor het Spoorwegmuseum zijn nieuwsbrieven hele relevante communicatiekanalen waarmee veel mensen bereikt worden.

2023 was het beste jaar ooit voor beide nieuwsbrieven: we hadden méér abonnees, méér mensen openen de mail en dat leverde meer waardevolle contactmomenten op met onze achterban.

De reguliere nieuwsbrief is maandelijks verzonden, in totaal zijn er meer dan 500.000 uitgestuurd. Gemiddeld werd 42% geopend, 3% klikte op een link

in de nieuwsbrief. Qua openrate is dat netjes, qua clickrate gemiddeld. Ongeveer 10% van onze abonnees heeft ons - meetbaar - in 2023 bezocht. De abonnees stegen met ongeveer 5.000 nieuwe aanmeldingen naar zo'n 50.000 totaal.

De Rail Rookies nieuwsbrief is 11 keer verzonden. In 2023 werden 5.927 mails gestuurd, met een gemiddelde openrate van 67% en een clickrate van 7,2%. Uitstekende resultaten!

De zakelijke nieuwsbrief is eenmaal verzonden naar 1.998 mensen met 35% openrate en 6,6% clickrate.

11 Waardering

Kidsproof museum

Het hele jaar zijn we beoordeeld door de Museumkids van de Museumvereniging. Het Spoorwegmuseum werd ook dit jaar weer zo goed beoordeeld dat we onszelf voor 2024 weer Kidsproof noemen!

Na 12 succesvolle jaren waarin museuminspecteurs bepaalden welke musea het *Kidsproof* keurmerk bemachtigden, heeft de Museumvereniging besloten een andere koers te gaan varen. Museumkids stopt met de inspecties en het label *Kidsproof*. De 77 *Kidsproof* musea van 2024 kunnen nog het hele jaar hun *Kidsproof*-status gebruiken, waaronder ook het Spoorwegmuseum. Maar daarna stopt het helaas.

Allerleukste uitje

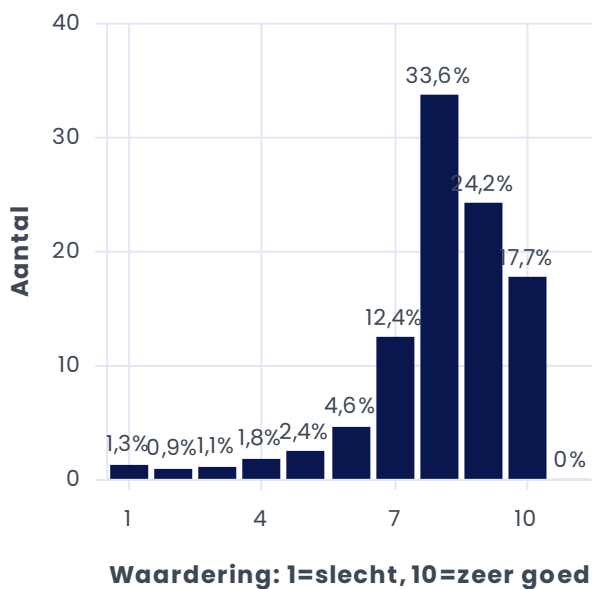

Het Spoorwegmuseum mag zich het *Allerleukste uitje van de provincie Utrecht 2023* noemen. De prijs is in het leven geroepen door Leukstetickets.nl, onderdeel van DPG Media, de uitgever van o.a. de Volkskrant, AD, Libelle en Flair.

Analizer onderzoek

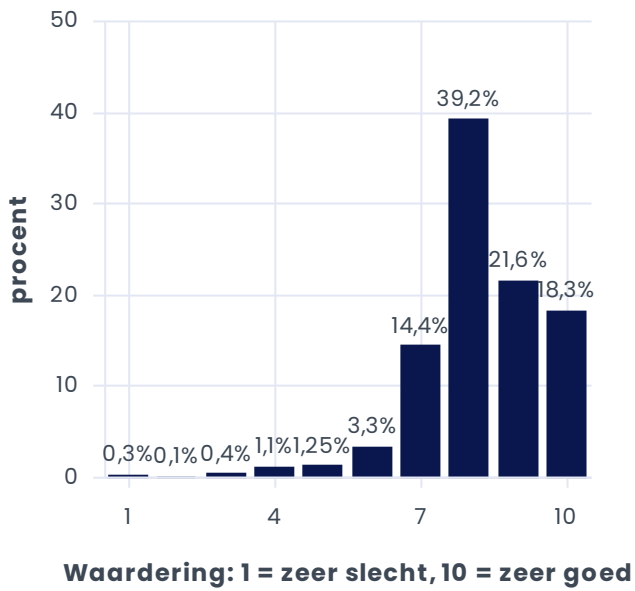
Het Spoorwegmuseum doet continu publieksonderzoek via de Museummonitor van Analizer. Het geeft een goed beeld van de bezoekers aan het Spoorwegmuseum en wat ze van het museum vinden. Dit onderzoek is uitgebreid met een benchmark waar verschillende toonaangevende musea zich bij hebben aangesloten zoals Rijksmuseum, Van Gogh Museum, Kunsthall, Nationaal Militair Museum, Kröller Müller en Kunstmusea Den Haag.

Waardering voor het museum

Gemiddelde: 8.04 (n=3750)

Waardering voor de collectie

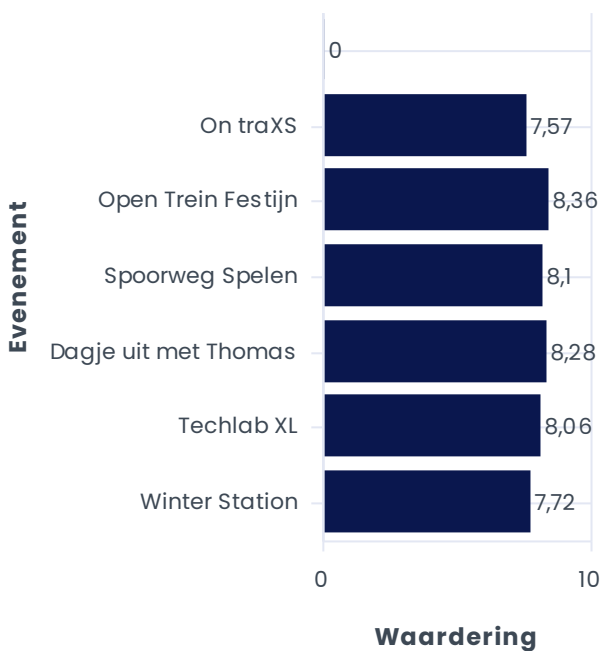
Gemiddelde: 8.24 (n=930)

Duur van het bezoek

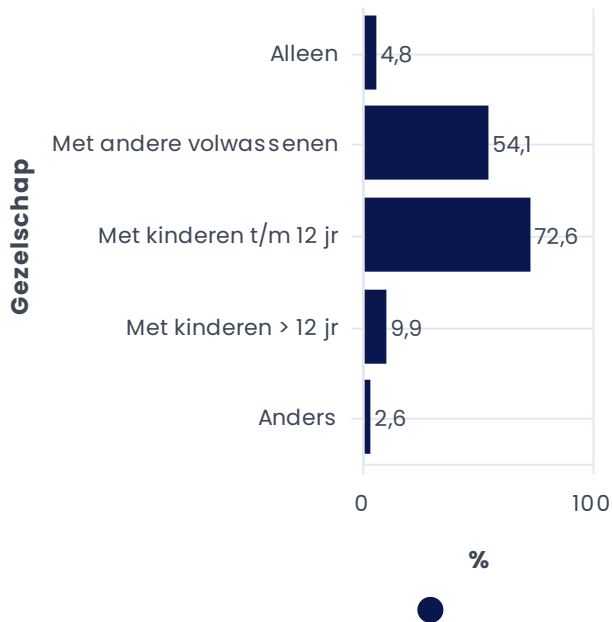
Een gemiddeld bezoek aan het Spoorwegmuseum duurt 3 uur en 41 minuten.

Waardering evenementen

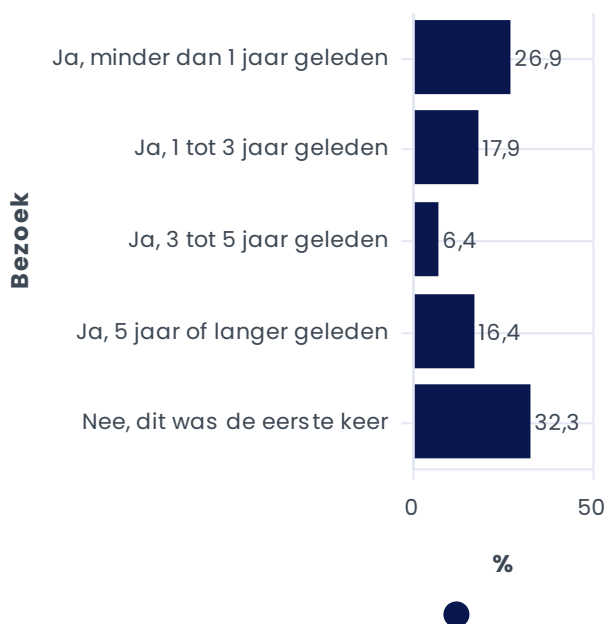
Het Open Trein Festijn werd het beste gewaardeerd door de bezoeker. Het evenement kreeg een gemiddeld cijfer van 8,36.

Samenstelling bezoek

Gezinnen met kinderen onder de 12 jaar is de belangrijkste doelgroep van het Spoorwegmuseum, wat goed is terug te zien in de bezoekersamenstelling.

Heb je het museum al eerder bezocht?

Herhaalbezoek is erg belangrijk voor het Spoorwegmuseum, bijna tweederde van de bezoekers is al eens eerder geweest.

ANWB onderzoek

Bij de jaarlijkse verkiezing tot leukste uitje van Nederland krijgen de uitjes een rapportcijfer van de ANWB-leden. Het Spoorwegmuseum werd gewaardeerd met een 8,02. De uitjes werden beoordeeld op 5 aspecten: aanbod, faciliteiten, klantvriendelijkheid, prijs kwaliteitverhouding en sfeer.

(Leukste uitje van Nederland, ANWB)

Waardering ANWB-leden

12 Financiën en bedrijfsvoering

Financiën en bedrijfsvoering

Het Spoorwegmuseum begon 2023 met een eigen vermogen van € 1.055.241 en een begroting met een incidenteel verlies van € 487.894. In de begroting was rekening gehouden met herstel van bezoekersaantallen ten opzichte van de periode voor de pandemie. De bezoekersaantallen alsmede zakelijke evenementen overtroffen de verwachtingen. Daarnaast waren de baten hoger dan begroot vanwege een bijdrage ontvangen van STIBANS voor de restauratie van de Mat '36 en een hogere bijdrage van de VriendenLoterij. Tijdelijke opvang van formatieplaatsen door personeelswisselingen gezorgd voor hogere uitgaven aan personeel.

In 2023 is opdracht gegeven aan een extern adviesbureau om het MJOP voor de attracties op te maken en voor de gebouwen te actualiseren. Op basis hiervan heeft een bijstelling plaatsgevonden van de voorziening groot onderhoud en wordt een plan opgesteld om groot onderhoud conform het advies uit te voeren.

Dit alles heeft bijgedragen aan een negatief exploitatieresultaat van in totaal € 47.406. In de jaarrekening wordt dit resultaat verder toegelicht.

Reguliere financiële bijdragen

In 2023 is het Spoorwegmuseum wederom gesteund door haar vaste partners NS, ProRail en de VriendenLoterij. NS en ProRail hebben gezamenlijk een bijdrage van € 1.900.447 gedaan ter dekking van de exploitatie en een bijdrage van € 765.340 voor het project registratiefabriek.

Cheque VriendenLoterij

De bijdrage van de VriendenLoterij bestaat uit een vaste bijdrage van € 350.000 en een bijdrage geormerkt werven van € 352.315. De geormerkte bijdrage is gebaseerd op het aantal VriendenLoterij-deelnemers dat ervoor heeft gekozen om direct voor het Spoorwegmuseum mee te spelen.

Het Spoorwegmuseum wil de deelnemers van de VriendenLoterij hartelijk danken voor deze mooie bijdrage. Over 2023 wordt dankzij de deelnemers van de VriendenLoterij maar liefst 143,5 miljoen euro aan cultuur, welzijn en sport geschonken.

13 Intern

Personeel

Per jaareinde bedroeg het aantal personeelsleden 110 (2022: 123), zijnde 58,1 fte (2022: 59,6).

Vertrek directeur

Nicole Kuppens, directeur van het Spoorwegmuseum sinds mei 2017, kondigde haar vertrek aan per 31 december 2023. Zij werd per 15 januari 2024 opgevolgd door Leontien Lems.

Medewerkers Tevredenheidsonderzoek (MTO)

In oktober presenteerde onderzoeksbureau Freshlines de resultaten van het Medewerkers Tevredenheidsonderzoek. Van de 110 collega's die zijn gevraagd om online aan de digitale enquête mee te werken heeft 85% dat daadwerkelijk gedaan. Dat is een heel mooie score en getuigt van betrokkenheid bij het werk. Vervolgens hebben er aanvullend nog 11 individuele gesprekken plaatsgevonden voor kwalitatief onderzoek. Daarmee is in deze nulmeting een beeld ontstaan van waar het museum staat: wat gaat goed en waar ligt nog verbeterpotentieel. Belangrijk om de organisatie verder te kunnen ontwikkelen.

Wat opvalt is dat in de publieksdienst een collegiale en vriendschappelijke werksfeer heerst. Onze bezoekers hebben daar profijt van: zij zien enthousiaste en trotse gastheren en -vrouwen.

Uit het onderzoek komt vanzelfsprekend ook verbeterpotentieel naar voren. Denk aan verbindingen tussen afdelingen, interne communicatie en goed zicht op de visie en strategie in de mix van museale expositie, attractie-aanbod en zakelijke verhuur.

De conclusies en aanbevelingen van Fresh lines worden in de diverse teams en afdelingen teruggekoppeld en besproken. Op deze wijze worden plannen gemaakt op basis waarvan wij allemaal individueel en gezamenlijk kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van onze samenwerking.

Personeelsuitje

Op 25 september gingen alle collega's van het museum op personeelsuitje. De bestemming was 's-Hertogenbosch. Naast de teambuilding was het goed om met het voltallige personeel op een ontspannen manier bij elkaar te zijn. De dag werd afgesloten met een diner en feest in poppodium Willem I.

Ondernemingsraad

In 2023 heeft de OR zich met verschillende onderwerpen beziggehouden. Met behulp van een externe HR-adviseur is samen met de CAO-partijen uitgezocht welke regels bij welke contractvormen van de CAO Recreatie horen. Hierdoor is duidelijkheid ontstaan over de (rooster-)regels met betrekking tot overuren, min-uren en plus-uren. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een helder overzicht van de verschillende contractvormen en een nieuw roosterreglement, waarmee de OR heeft ingestemd.

CoZa

Instemming is ook verleend aan het verhogen van de lonen van de Coördinatoren Zakelijke Arrangementen om recht te doen aan hun taken en verantwoordelijkheden tijdens zakelijke partijen.

Verzuim

Belangrijk punt van 2023 was dat de OR zich heeft uitgesproken over de hoge verzuim- en verloopcijfers, de niet ingevulde vacatures en de managementstijl van MT en directie. Dit heeft er toe geleid dat de openstaande vacatures (deels) weer zijn ingevuld, waarmee de organisatie weer op sterkte is gebracht. Met de aanstelling van een interim-hoofd Exploitatie werd ook deze positie binnen het MT weer ingevuld. In 2023 zijn daarnaast de vacatures voor een Hoofd Financiën en Hoofd Marketing, Communicatie en Fondsenwerving uitgezet.

MTO

Om de tevredenheid en het welbevinden van de medewerkers beter in kaart te brengen, is met instemming van de OR door het externe bureau Freshlines in september 2023 een kwantitatief en kwalitatief Medewerkers Tevredenheid Onderzoek uitgevoerd.

RI&E

Verder heeft de OR in 2023 instemming verleend voor de uitvoering van een Risico Inventarisatie & Evaluatie door Human Capital Care. Door de vele onderwerpen op de OR-agenda en door de aankondiging van de bestuurder dat zij eind 2023 het museum zou verlaten, heeft de voltallige OR het besluit genomen zich bij de verkiezingen van september 2023 opnieuw verkiesbaar te stellen, zij het slechts voor een jaar in plaats van drie jaar. De nieuwe verkiezingen zullen plaatsvinden op 19 september 2024.

Verduurzaming

Verbouwing kantoorpand

Het kantoorpand van het museum aan de Maliebaan is verduurzaamd. Het personeel werkte tijdelijk op andere plekken in het museum. Op 26 mei werd het gerenoveerde pand overgedragen, medio juni kon iedereen weer terug naar zijn of haar oorspronkelijk werkplek. Het pand heeft nu energielabel A.

14 Vooruitblik

Tentoonstelling 2024

Maliebaanstation 150 jaar

Op 10 juni 1874 opende de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij aan de oostkant van Utrecht een nieuw station. In 2024 bestaat het Maliebaanstation, thans het prominente entreegebouw van het Spoorwegmuseum, dus 150 jaar. Dat viert het museum met een uitgebreide tentoonstelling waarbij teruggeblikt wordt op de bouw, de verschillende functies die het station door de jaren heen had en de mensen die er werkten.

De tentoonstelling gaat op 25 april 2024 open voor publiek.

Herinrichting achterterrein

In november is gestart met het bouwklaar maken van het achterterrein. In 2024 gaat gewerkt worden aan de nieuwe inrichting van het terrein. Het museum verwacht zomer 2024 klaar te zijn en het vernieuwde achterterrein te kunnen presenteren.

Komst koninklijke trein

Overdracht SR10

Na de aankondiging van NS en het Koninklijk Huis dat afscheid wordt genomen van het huidige koninklijke rijtuig SR10 verwacht het Spoorwegmuseum het rijtuig in de zomer 2024 toe te kunnen voegen aan de collectie.

Begroting 2024

	Begroting 2024	Realisatie 2023
BATEN	9.922.134	11.415.582
Entreegelden	4.453.265	4.833.706
Bijdragen overige activiteiten	2.776.550	2.815.223
Subsidie en sponsoring	2.616.447	3.620.678
Rente	0	13.095
Overige baten	75.872	132.881
UITGAVEN	10.412.127	11.462.988
Personeel	5.059.969	4.563.207
Afschrijvingslasten	91.749	72.969
Huisvesting	1.973.782	2.567.658
Exploitatie	640.510	723.351
Administratie & beheer	244.000	218.346
ICT	518.500	495.479
Collectie, beheer & behoud	468.250	571.438
Marketing & communicatie	1.415.366	1.530.372
Strategieprojecten		720.168
EXPLOITATIESALDO	-489.993	-47.406

De bezoekersaantallen waren in 2023 uitzonderlijk hoog. Daarom is in de begroting rekening gehouden met een behoudender aantal bezoekers. Om het aantal evenementen meer in balans te brengen met de museale ervaring van onze reguliere bezoekers is ook opbrengst uit zakelijke evenementen lager ingeschat dan 2023. De kosten van exploitatie zullen stijgen. Met name de salariskosten zullen hoger worden door een nieuwe CAO met daarin een forse loonstijging. Naast de jaarlijks terugkerende evenementen staat in 2024 ook een tentoonstelling gepland over het 150 jarig bestaan van het Maliebaanstation.

15 Verslag van de Raad van Toezicht

Het Spoorwegmuseum past de Governance Code Cultuur toe en hanteert daarbij het Raad van Toezicht model. De directeur/bestuurder is eindverantwoordelijk en wordt gecontroleerd en geadviseerd door de Raad van Toezicht (RvT).

Dankwoord

De Raad van Toezicht spreekt haar grote dank en waardering uit voor eenieder die zich, op welke manier dan ook, heeft ingezet voor het Spoorwegmuseum. Dankzij de betrokkenheid van de partners, sponsoren en vrienden is het mogelijk om het Spoorwegmuseum in stand te houden. Na een moeilijke Corona periode heeft het museum zich hersteld met een record aantal bezoekers in 2023! Daarvoor spreken we grote waardering uit richting het MT en alle medewerkers en vrijwilligers van het museum.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestond in het verslagjaar uit:

- De heer R. Luyten (voorzitter);
- Mevrouw M.H. van Velthuizen – Lormans (vanaf 13 december);
- De heer H.L.L. Groenewegen;
- Mevrouw A.F.E. Hertog;
- De heer J.M.M. Dautzenberg.

De toezichthouders van het Spoorwegmuseum ontvangen geen bezoldiging.

De Raad van Toezicht nam in 2023 afscheid van Dhr. M.C.J. van Roozendaal en Mw. I.E. Plasmans, we bedanken hen voor hun inzet en betrokkenheid.

Functioneren

De RvT heeft in 2023 vier keer vergaderd in aanwezigheid van de directeur/bestuurder, te weten op 12 april, 6 juni, 20 september en 13 december. Voorafgaand aan het jaar is een jaarplanning vastgesteld, waardoor belangrijke onderwerpen zoals het waarderingstraject van de collectie, de jaarrekening en het jaarverslag en de risicoanalyse gegarandeerd worden behandeld. In het najaar 2023 heeft de RvT een nieuwe directeur/bestuurder aangesteld omdat de oude directeur eind van dat jaar bij het museum zou vertrekken. Er is altijd een delegatie van de RvT aanwezig bij openingen en presentaties.

De individuele leden van de RvT hebben op meerdere momenten de directeur/bestuurder met raad en daad bijgestaan. Er vonden op regelmatige basis gesprekken plaats tussen de voorzitter en de directeur-bestuurder. Ook is er meermaals overlegd met de OR met een delegatie uit de RvT.

Nevenfuncties

Nevenfuncties van de Raad van Toezicht

Dhr. R.J. Luyten

- Primair: Directeur Techniek Nederlandse Spoorwegen;

Dhr. H.L.L. Groenewegen

- Primair: Lid Raad van Bestuur Nederlandse Spoorwegen;
- Secundair: Lid Raad van Commissarissen Coolblue;
- Secundair: Lid Raad van Commissarissen Teslin;

Mevr. M.H. van Velthuisen – Lormans

- Primair: Lid Raad van Bestuur (CFO) ProRail;
- Secundair: Lid Raad van Toezicht Nictiz;
- Secundair: Lid Raad van Toezicht Jeroen Bosch Ziekenhuis.

Mevr. A.F.E. Hertog

- Primair: Directeur-bestuurder Stichting Erfgoedpark Batavialand vanaf 1 juni;
- Primair: Eigenaar bureau Closer to Culture tot 1 juni;
- Secundair: Lid Raad van Toezicht Museum de Voorde in Zoetermeer vanaf 1 september;
- Secundair: Bestuurslid Vereniging van Science Centres en Wetenschapsmusea (VSC) vanaf 21 november;
- Secundair: Adviseur Erfgoed BNG Cultuurfonds tot 1 november;
- Secundair: Bestuurslid Schoenenkwartier tot 1 juni.

Dhr. J.M.M. Dautzenberg

- Primair: Directiesecretaris Stichting Naturalis Biodiversity Center;
- Secundair: Lid Commissie Kwaliteitsborging Museumvereniging.

Rooster van aftreden

De leden van de RvT worden benoemd voor een periode van vier jaar, die eenmaal verlengd kan worden. De heer Luyten is de heer Roozendaal in juni 2023 opgevolgd als voorzitter. Mevrouw Van Velthuisen en de heer Dautzenberg zijn toegetreden tot de Raad van Toezicht. Samenstelling van de RvT is nu als volgt:

Naam	Datum aantreden	Datum herbenoeming	Datum aftreden
Dhr. R. Luyten	30 september 2021	30 september 2025	
Dhr. H.L.L. Groenewegen	9 oktober 2017	9 oktober 2021	3 juli 2024
Mevr. M.H. Van Velthuisen	13 december 2023	13 december 2027	
Mevr. A.F.E. Hertog	9 oktober 2018	9 oktober 2022	9 oktober 2026
Dhr J.M.M. Dautzenberg	20 september 2023	20 september 2027	

16 Jaarrekening

Balans per 31 december 2023 voor resultaatbestemming

Activa	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa		
1. Materiële vaste activa	1.168.683	105.836
2. Financiële vaste activa	314.720	342.855
	1.483.403	448.691
Vlottende activa		
3. Voorraden	209.231	153.008
4. Debiteuren	481.854	550.813
5. Overige vorderingen en overlopende activa	2.361.071	1.467.428
	3.052.156	2.171.249
Liquide middelen		
6. Liquide middelen	833.807	2.971.607
	833.807	2.971.607
Totaal Activa	5.369.366	5.591.547
Passiva		
Vermogen		
7. Algemene reserve	1.103.085	1.216.177
7. Bestemmingsreserve	252.155	530.642
7. Onverdeeld resultaat	-47.406	-391.579
	1.307.834	1.355.241
Vorzieningen		
8. Voorzieningen	2.865.638	2.424.231
	2.865.638	2.424.231
Langlopende schulden		
9. Langlopende schulden	-	342.855
	-	342.855
Kortlopende schulden		
10. Crediteuren	501.226	832.605
11. Overige schulden en overlopende passiva	694.667	636.614
	1.195.893	1.469.219
Totaal Passiva	5.369.366	5.591.547

Staat van baten en lasten over 2023

	2023	2023	2022
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Baten			
12. Entreegelden	4.833.706	4.303.400	3.685.974
13. Bijdragen overige activiteiten	2.815.223	1.952.500	2.290.015
14. Subsidie en sponsoring	3.620.678	3.390.036	3.224.237
15. Steunmaatregelen corona	-	-	218.173
16. Rente	13.095	50	-
17. Overige baten	132.881	-	54.878
Totaal baten	11.415.582	9.645.986	9.473.277
Lasten			
18. Personeel	4.563.207	4.242.247	3.909.057
19. Afschrijvingslasten	72.969	75.000	66.376
20. Huisvesting	2.567.658	2.096.401	1.842.277
21. Exploitatie	723.351	557.000	583.514
22. Administratie & beheer	218.346	280.000	266.517
23. ICT	495.479	429.252	351.007
24. Collectie, beheer & behoud	571.438	452.840	621.339
25. Marketing & communicatie	1.530.372	1.260.800	1.107.651
26. Strategieprojecten	720.168	765.340	1.117.118
Totaallasten	11.462.988	10.158.880	9.864.855
Exploitatie saldo	-47.406	-512.894	-391.579

Bestemming exploitatieresultaat

De bestemming van het exploitatiesaldo is als volgt:

	2023	2023	2022
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Exploitatiesaldo	-47.406	-487.894	-391.579
Toevoeging aan de bestemmingsreserve herontwikkeling museum			-252.155
Ontrekking aan de bestemmingsreserve corona			530.642
Ontrekking algemene reserve	47.406	487.894	113.092
Toevoeging algemene reserve			
Saldo	-	-	-

Kasstroomoverzicht over 2023

De bestemming van het exploitatiesaldo is als volgt:

		2023	2022
Exploitatiesaldo		(47.406)	(391.579)
Aanpassingen voor:			
- Afschrijving materiële vaste activa	78.664	66.376	
- Mutatie voorzieningen	441.407	346.050	
- Afname lange termijn vordering	28.135	-	
- Afname lange termijn schuld	28.687	-	
Subtotaal:		576.893	412.426
Veranderingen in werkkapitaal:			
- Mutatie voorraden	(56.223)	(58.098)	
- Mutatie vorderingen	(824.683)	611.009	
- Mutatie kortlopende schulden	(273.326)	(319.609)	
Subtotaal:		(1.154.233)	233.302
Kasstroom uit operationele activiteiten		(624.746)	254.149
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
- Investerings materiële vaste activa	(1.513.053)	(57.947)	
Subtotaal:		(1.513.054)	(57.947)
Af-/toename geldmiddelen		(2.137.800)	196.203
Samenstelling geldmiddelen			
		2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	2.971.607		2.775.404
Mutatie geldmiddelen	(2.137.800)		196.203
Liquide middelen per 31 december	833.807		2.971.607

Grondslagen voor het financieel jaarverslag

Vestigingsplaats en inschrijving handelsregister

Stichting Nederlands Spoorwegmuseum (hierna: 'Spoorwegmuseum') is feitelijk en statutair gevestigd op Maliebaanstation 16, 3581 XW te Utrecht en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41178462.

Activiteit

Het Spoorwegmuseum heeft als statutair doel "het in stand houden van een Spoorwegmuseum door het bijeenbrengen, in eigendom of bruikleen verkrijgen, conserveren en exposeren van voorwerpen die uit een geschiedkundig oogpunt of anderszins van belang zijn voor de kennis van het spoor- en tramwegwezen en het openbaar vervoer in het algemeen en dat van Nederland in het bijzonder"

Algemeen

Het Spoorwegmuseum is een stichting die geen commerciële doeleinden nastreeft. Het financieel verslag is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", zoals gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving, met uitzondering van het feit dat museumstukken die worden toegevoegd aan de collectie in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van het jaarverslag bekend zijn geworden.

Aanpassing vergelijkende cijfers 2022 omwille van inzicht

In 2023 is een andere visie ontstaan met betrekking tot presentatiewijze van de cijfers die eveneens is doorgevoerd in de interne rapportage. Dit heeft ertoe geleid dat de in de staat van baten en lasten gepresenteerde cijfers van 2022 zijn aangepast omwille van het inzicht.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het managementteam van Stichting Nederlands Spoorwegmuseum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Er wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van in gebruikname.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Inventaris - 5 jaar;

Keukeninventaris - 7 jaar;

Hardware & audio inventaris - 3 jaar;

ICT Infrastructuur - 10 jaar;

Tentoonstellingen & attracties - 10 jaar

Investerings in de presentatie worden niet geactiveerd, voor zover deze worden gedekt door specifieke en/of geormerkte bijdragen van derden. Indien investeringen door derden worden gefinancierd, worden deze direct ten laste van het resultaat verwerkt, onder gelijktijdige verwerking van de toegezegde bate.

Financiële vaste activa

De langlopende vordering op BOEi wordt opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraad

De voorraden handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn normaliter nagenoeg gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen met een verwachte looptijd van maximaal een jaar worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De overige voorzieningen waarop het effect van tijds waarde materieel is, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De mutatie in de voorziening als gevolg van rentetoevoeging wordt gepresenteerd als rentelast.

Groot onderhoud

Het Spoorwegmuseum is voor het museumcomplex en de bijbehorende bedrijfswooning en het beheren en behouden van haar collectie gedeeltelijk verantwoordelijk voor het onderhoud. De voorzieningen ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud worden bepaald op basis van de te verwachten kosten voor het museum over een reeks jaren. De voorziening groot onderhoud wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langdurig ziekten

De voorziening langdurige ziekte wordt gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening loondoorbetaling bij ziekte wordt opgenomen tegen de nominale waarde van de verwachte loondoorbetalingen gedurende het dienstverband.

Lang- en kortlopende schulden

Lang- en kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Lang- en kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten

Verantwoording van de baten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestatie, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten. Baten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Toegezegde donaties, schenkingen, sponsorgelden en subsidies worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld en de toezeggingen onvoorwaardelijk zijn.

In de jaren tot 1 januari 2023 is de bijdrage vanuit de VriendenLoterij verantwoord in het jaar dat de gelden werd ontvangen in plaats van het jaar waarin de omvang betrouwbaar kon worden vastgesteld en de toezegging onvoorwaardelijk is. Als gevolg van voortschrijdend inzicht is besloten om het moment

van het verantwoorden van de bijdrage vanuit de VriendenLoterij aan te passen. De vergelijkende cijfers over 2022 zijn aangepast waarbij het effect op het resultaat beperkt is. Deze aanpassing heeft geleid tot een verhoging van het eigen vermogen per 1 januari 2022 van € 300.000. Door een verhoging van de bijdrage vanuit de VriendenLoterij voor 2023 heeft dit geleid tot een hoger resultaat van € 50.000.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Pensioen

Het Spoorwegmuseum is aangesloten bij het Pensioenfonds Rail & OV en de pensioenregeling wordt verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Op basis van de uitvoeringsovereenkomsten heeft de stichting bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten uit hoofde van interest zijn opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2023

1. Materiële vaste activa

	Inventaris	Keuken- inventaris	Hardware & audio	ICT Infra- structuur	Tentoon- stellingen & attracties	Totaal
Stand per 1 januari 2023						
Aanschafwaarde	118.454	336.279	176.665	-	-	631.399
Cumulatieve afschrijving	-56.038	-308.902	-160.623	-	-	-525.563
Boekwaarde	62.416	27.376	16.043	-	-	105.836
Mutaties						
Investeringen	109.896	7.111	88.607	179.338	1.128.101	1.513.053
Subsidies en bijdragen					-371.542	-371.542
Afschrijvingen	-21.262	-28.955	-26.953	-1.494	-	-78.664
Stand per 31 december 2023						
Aanschafwaarde	228.351	343.389	265.273	179.338	756.559	1.772.910
Cumulatieve afschrijving	-77.300	-337.857	-187.575	-1.494	-	-604.227
Boekwaarde	151.051	5.532	77.697	177.843	756.559	1.168.683

2. Financiële vaste activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering Boei	314.720	342.855
	314.720	342.855

De vordering op BOEi betreft de afkoop van een deel van de huur van het depot in Blerick dat door het Spoorwegmuseum in gebruik is genomen per 1 oktober 2013. Het Spoorwegmuseum heeft een deel van de huur tot 1 oktober 2038 afgekocht. Het kortlopende deel van de vordering is opgenomen onder de overlopende activa.

3. Voorraden

	31-12-2023	31-12-2022
Winkelartikelen	111.517	97.694
Museumkaarten	97.714	55.314
	209.231	153.008
Af: voorziening voor incourantheid	-	-
Totaal	209.231	153.008

Een voorziening voor incourantheid wordt niet noodzakelijk geacht.

4. Debiteuren

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren	481.854	550.813
	481.854	550.813
Af: voorziening oninbare debiteuren	-	-
Totaal	481.854	550.813

De voorziening voor oninbare debiteuren wordt gebaseerd op de individuele beoordeling van de vorderingen. Een dergelijke voorziening wordt ultimo boekjaar 2023 niet noodzakelijk geacht.

5. Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Nog te ontvangen bedragen	959.818	715.596
Nog te ontvangen bedragen (SFS en VL)	1.190.814	381.115
Steunmaatregelen corona		256.195
Omzetbelasting	182.304	85.835
Kortlopende vordering Boei	28.135	28.687
	2.361.071	1.467.428

6. Liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
Rabobank	806.780	2.932.653
Gelden onderweg	11.458	14.486
Kassen	15.570	24.468
	833.807	2.971.607

De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

7. Eigen vermogen

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve corona	Bestemmings-reserve herontwikkeling museum	Onverdeeld resultaat	Totaal
Stand per 1 januari 2022	916.177			530.642	1.446.819
Bijdragen Vriendenloterij	300.000				300.000
Gecorrigeerd saldo per 1 januari 2022	1.216.177	-	-	530.642	1.746.819
Mutaties					
Verdeling resultaat 2021		530.642		-530.642	-
Onverdeeld resultaat 2022				-391.579	-391.579
Stand per 31 december 2022	1.216.177	530.642	-	-391.579	1.355.240
Stand per 1 januari 2023	1.216.177	530.642	-	-391.579	1.355.241
Mutaties					
Verdeling resultaat 2022	-113.092	-530.642	252.155	391.580	-
Onverdeeld resultaat 2023				-47.406	-47.406
Stand per 31 december 2023	1.103.085	-	252.155	-47.405	1.307.835

Het vermogensbeleid van het Spoorwegmuseum is dat het uitsluitend wordt gefinancierd met stichtingsvermogen en niet door middel van aangegane leningen bij derden.

In 2021 is een coronabestemmingsreserve opgebouwd om eventuele na-ijleffecten van de pandemie op te vangen. Deze bestemmingsreserve is niet langer nodig geacht en derhalve opgeheven. In 2022 is besloten een bestemmingsreserve op te bouwen voor de herontwikkeling van het museum. Deze reserve zal worden aangewend voor toekomstige investeringen in het museum.

8. Voorzeningen

	Groot onderhoud	Herontwikkeling museum	Langdurig zieken	Overige voorzieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	1.498.266	686.774	135.442	103.750	2.424.231
Mutaties					
Dotaties	629.358	-	-	-	629.358
Onttrekkingen	80.094	-	0	-	80.094
Vrijval			107.857		107.857
Stand per 31 december 2023	2.047.530	686.774	27.584	103.750	2.865.638

De voorziening groot onderhoud is langlopend. In 2021 heeft het Spoorwegmuseum een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met NS Vastgoed voor de huur van de opstallen en terreinen van en rondom het Maliebaanstation. Daarbij is ook een nadere uitwerking gemaakt van het uit te voeren groot onderhoud op basis van de gewijzigde verantwoordelijkheid. In 2023 is het MJOP geactualiseerd. Op basis van dit extern advies rapport is duidelijk geworden wat de behoefte is aan groot onderhoud. Met de onderbouwing van dit MJOP is de voorziening groot onderhoud bijgesteld met een extra dotatie van € 629.358.

Het Spoorwegmuseum is niet verzekerd voor de kosten gerelateerd aan de (langdurige) afwezigheid van zieken. Ultimo boekjaar 2023 is een voorziening gevormd voor de medewerkers die langdurig ziek zijn, aangevuld met de geschatte langdurig zieken op basis van ervaringscijfers. Dit heeft geleid tot een vrijval van € 107.857 aan de voorziening langdurig zieken.

De overige voorzieningen bestaan uit de financiële claims en geschatte juridische kosten die voortvloeien uit lopende geschillen. De casus betreffende depot Blerick, die was opgenomen in de vorige jaarrekening, is nog actueel.

De voorziening herontwikkeling is in 2014 opgezet en betreft ontvangen gelden van de VriendenLoterij inzake het geormerkt werven van loten. Deze gelden worden door het Spoorwegmuseum besteed aan de publieksfunctie en presentatie van de collectie. In het verlengde hiervan worden de gelden door het Spoorwegmuseum aangewend om (grotere) toekomstige investeringen hierin mogelijk te maken. In 2024 zal voor het project achterterrein van deze voorziening gebruik worden gemaakt.

9. Langlopende schulden

	31-12-2023	31-12-2022
Langlopende schuld SFS inzake Boei	-	342.855
	-	342.855

De afkoop van een deel van de huur van het nieuwe depot in Blerick (zie tevens Financiële vaste activa) werd extern gefinancierd. Het kortlopende deel van de schuld werd opgenomen onder de overlopende passiva. Deze schuld is kwijtgescholden door de Stichting Fondsenbeheer Spoorwegmuseum en als bijdrage verantwoord in de staat van baten en lasten.

10. Crediteuren

	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	501.226	832.605
	501.226	832.605

11. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Lonen, salarissen en vakantiegeld/dagen	232.065	275.429
Nog te betalen kosten	99.300	167.808
Vooruit ontvangen bijdragen	13.381	11.959
Loonbelasting	128.886	152.731
Kortlopende schuld SFS inzake Boei	-	28.687
Overige schulden en overlopende passiva	221.035	-
	694.667	636.614

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De contractuele verplichtingen voor de komende jaren zijn:

	Binnen één jaar:	Tussen één en vijf jaar:	Meer dan vijf jaar:
Langlopende huurcontracten:			
Museumgebouwen/terreinen	541.541	2.166.164	12.094.414
Kantoorgebouw	88.091	176.181	0
Depot Blerick	116.573	466.292	1.020.013
Sporen Maliebaanstation	20.878	83.513	203.562
	767.083	2.892.149	13.317.989
Operational Lease	69.420	133.055	0
Totaal	836.503	3.025.204	13.317.989

De huurcontracten met NS Vastgoed B.V. betreffen de opstallen en terreinen van en rondom het Maliebaanstation en het kantoorgebouw. Het contract voor het Maliebaanstation is per 1 mei 2021 vernieuwd en loopt tot 1 mei 2051. In het contract is opgenomen dat de huurprijs na tien jaar opnieuw wordt gezien, er is dus geen sprake van jaarlijkse indexatie. Het contract voor het kantoorgebouw loopt tot 1 januari 2027. De huur wordt jaarlijks aangepast op basis van de wijziging van de consumentenprijsindex. Op basis van de contractueel vastgelegde berekening zou dit met de bovengemiddeld sterk gestegen CPI leiden tot een onevenredige stijging van de huur. Dit komt met name door de energiecomponent en die maakt geen onderdeel uit van de huur. De indexverhoging voor 2023 is door NS Vastgoed B.V. daarom neerwaarts bijgesteld (van 14% naar 6%).

De huur van het depot in Blerick betreft een contract met BOEi dat is ingegaan op 1 oktober 2012 met een looptijd van 25 jaar tot 1 oktober 2037. Een deel van de huur is bij aanvang afgekocht, de resterende huur is opgenomen als niet uit de balans blijvende verplichting. De huur wordt jaarlijks aangepast op basis van de wijziging van de consumentenprijsindex.

De huur voor de sporen Maliebaanstation betreft een contract met ProRail dat is ingegaan per 1 oktober 2013 met een looptijd van 25 jaar tot 1 oktober 2038. De huur wordt jaarlijks aangepast op basis van de wijziging van de consumentenprijsindex.

De Operational Lease betreft de verplichting voor Dark Fiber Leased Lines. Dit behelst een verplichting met een looptijd van 36 maanden eindigend in 2026.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2023

12. Entreegelden

	2023	2022
Entree	4.355.001	3.374.845
Parkeren	478.705	311.129
Totaal	4.833.706	3.685.974

13. Bijdragen overige activiteiten

	2023	2022
Horeca	290.319	235.554
Winkel	406.812	319.871
Opbrengst zakelijke verhuur	2.075.335	1.706.161
Opbrengst verhuur evenementenstands	22.884	13.340
Opbrengst RailRookies	4.712	5.260
Diverse opbrengsten	15.161	9.828
Totaal	2.815.223	2.290.015

14. Subsidie en sponsoring

	2023	2022
Exploitatiebijdrage	1.900.447	1.950.000
Projectbijdrage	765.340	450.000
Afkoopbijdrage	-	29.249
Vaste bijdrage	350.000	300.000
Bijdrage geormerkt werven	352.315	317.825
Vereniging van Vrienden	2.400	50.000
Stibans	250.000	-
Overige subsidiegevers	176	127.163
Totaal	3.620.678	3.224.237

Het Spoorwegmuseum kan sinds 1 oktober 2007 op basis van haar financieringsbehoefte een gemotiveerde aanvraag bij de Stichting Fondsenbeheer Spoorwegmuseum indienen. Voor het jaar 2024 heeft de Stichting met een extra bijdrage à € 765.340 het project registratiefabriek mogelijk gemaakt. Het is ter discretie van de stichting hoeveel middelen zij op welk moment aan het Spoorwegmuseum ter beschikking wenst te stellen. Het bedrag VriendenLoterij bestaat in 2023 uit een vaste bijdrage ad € 350.000 en een bijdrage uit geormerkt werven ad € 352.315. De overige fondsen en sponsoring bestaat in 2023 uit een bijdrage van de Stichting STIBANS ad € 250.000 aan de restauratie van de Mat'36.

15. Steunmaatregelen corona

	2023	2022
Steunmaatregelen corona	-	218.173
Totaal	-	218.173

De coronasteun maatregelen zijn afgerond.

16. Rente

	2023	2022
Rentebaten bank	13.095	-
Totaal	13.095	-

17. Overige baten

	2023	2022
Diverse opbrengsten	132.881	54.878
Totaal	132.881	54.878

18. Personeel

	2023	2022
Salariskosten	3.171.132	2.861.572
Sociale lasten	589.466	485.893
Pensioenlasten	257.953	196.269
Inhuur	490.892	140.044
Overige personeelskosten	161.622	129.645
Mutatie voorziening langdurig zieken	-107.857	95.634
Totaal	4.563.207	3.909.057

Per jaareinde bedroeg het aantal personeelsleden 110 (2022: 123) en gemiddeld waren er over het jaar 58,1 fte (2022: 59,6) in dienst.

Bezoldiging toezichthouders en bestuurders

Het bestuur van het Spoorwegmuseum bestaat uit een enkele persoon, derhalve is de informatie inzake de bezoldiging van de directeur/bestuurder achterwege gelaten. De toezichthouders van het Spoorwegmuseum ontvangen geen bezoldiging.

19. Afschrijvingen

	2023	2022
Afschrijvingslasten inventaris	21.262	2.900
Afschrijvingslasten keukeninventaris	28.955	49.057
Afschrijvingslasten hardware & audio	21.258	14.419
Afschrijvingslasten infrastructuur	1.494	-
Afschrijvingslasten tentoonstellingen en attracties	-	-
Totaal	72.969	66.376

20. Huisvesting

	2023	2022
Huur - vastgoed	651.442	635.040
Huur - sporen	21.214	20.449
Huur - afkoop	28.687	29.249
Zakelijke lasten	149.420	137.159
Mutatie voorziening groot onderhoud	629.358	216.666
Verhuiskosten	34.839	21.452
Onderhoud	275.055	248.244
Energie	391.770	199.795
Reiniging	348.248	302.395
Bewaking	37.626	31.829
Totaal	2.567.658	1.842.277

21. Exploitatie

	2023	2022
Pendeltrein	200.000	169.231
Overig	20.671	35.388
Winkel	188.886	143.175
Museumarrangementen	313.794	235.719
Totaal	723.351	583.514

22. Administratie en beheer

	2023	2022
Kantoor	68.628	65.772
Administratie	32.630	46.056
Diensten door derden	22.358	25.298
Verzekeringen	71.449	78.543
Bestuurskosten	7.579	27.824
Overig	15.701	23.023
Totaal	218.346	266.517

23. ICT

	2023	2022
ICT Hardware	13.707	234.204
ICT Operationele kosten	373.971	78.615
ICT Projecten	74.115	10.186
(Mobiele) telefonie & data	33.687	28.003
Totaal	495.479	351.007

24. Collectie, beheer & behoud

	2023	2022
Rollend materieel	175.872	278.020
Kunst	30.251	29.923
Techniek	13.977	8.038
Bibliotheek	8.257	991
Algemeen	142.900	78.417
Projecten (Asbest/Chroom)	49.706	12.456
Stibans	150.475	213.493
Totaal	571.438	621.339

25. Marketing & Communicatie

	2023	2022
Marketing	621.986	453.686
PR & communicatie	42.715	42.532
Fondsenwerving	2.575	5.480
Educatie & publiekscommunicatie	95.948	101.977
Evenementen & tentoonstellingen	676.968	438.306
Kosten geormerkt werven	90.180	65.670
Totaal	1.530.372	1.107.651

26. Strategieprojecten

	2023	2022
Project De Registratiefabriek	468.882	684.984
Project Beladen jaren in beeld (WO2)	49	158.953
Project Het achterterrein	251.237	273.180
Totaal	720.168	1.117.118

Verschillenanalyse jaarrekening versus begroting 2023

	2023	2023	
	Realisatie	Begroting	Verschil
Baten			
12. Entreegelden	4.833.706	4.303.400	530.306
13. Bijdragen overige activiteiten	2.815.223	1.952.500	862.723
14. Subsidie en sponsoring	3.620.678	3.390.036	230.642
15. Steunmaatregelen corona	-	-	-
16. Rente	13.095	50	13.045
17. Overige baten	132.881	-	132.881
Totaal baten	11.415.582	9.645.986	1.769.596
Lasten			
18. Personeel	4.563.207	4.242.247	-320.960
19. Afschrijvingslasten	72.969	75.000	2.031
20. Huisvesting	2.567.658	2.096.401	-471.257
21. Exploitatie	723.351	557.000	-166.351
22. Administratie & beheer	218.346	280.000	61.654
23. ICT	495.479	429.252	-66.227
24. Collectie, beheer & behoud	571.438	452.840	-118.598
25. Marketing & communicatie	1.530.372	1.260.800	-269.572
26. Strategieprojecten	720.168	765.340	45.172
Totaallasten	11.462.988	10.158.880	-1.304.108
Exploitatie saldo	-47.406	-512.894	465.488

Toelichting verschillenanalyse jaarrekening versus begroting 2023

Het Spoorwegmuseum sluit het boekjaar af met een negatief financieel resultaat van € 47.406. Dit is € 440.488 beter dan begroot. 2023 is het eerste jaar na de pandemie waar een heel jaar aan openstelling van het museum heeft plaatsgevonden. Aan de begroting heeft het laatste volledige boekjaar ter referentie gelegen. Mede door weersomstandigheden zijn de bezoekersaantallen in 2023 veel hoger geweest dan begroot. Zowel de reguliere bezoekersaantallen als evenementen hebben hierdoor bijgedragen aan hogere baten. Daarnaast heeft het museum een extra bijdrage mogen ontvangen vanuit de Vriendenloterij en een projectbijdrage ontvangen ten behoeve van de restauratie van de mat '36.

Door personele wisselingen is het museum genoodzaakt geweest een aantal posities tijdelijk te bezetten met ingehuurd personeel. Dit heeft geleid tot hogere personele lasten. Betere inzicht en onderbouwing van het groot onderhoud heeft geleid tot een extra dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud. Mede hierdoor vallen de huisvestingskosten hoger uit.

Binnen de exploitatiekosten zitten ook de inkoopkosten verbonden aan museumarrangementen. Door de samenhang met de omzetzijde van de museumarrangementen is ook deze post gestegen. De kosten voor de restauratie van de Mat '36 zijn opgenomen onder Collectie, beheer & behoud en waren hoger dan begroot.

In 2023 is een start gemaakt met de herinrichting van het achterterrein van het museum. De kosten voor de ontwikkeling verminderd met dekkingen vanuit projectbijdragen en daartoe bestemde voorzieningen worden geactiveerd.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Statutaire regeling bestemming exploitatiesaldo

Artikel 16.6 van de statuten schrijft voor dat het eventuele batige saldo zoveel mogelijk aan het eigen vermogen wordt toegevoegd.

17 Credits

Fotografie

De foto's in dit Jaarverslag komen uit de collectie van het Spoorwegmuseum, of zijn gemaakt door Quinten Tolboom, Marleen Schlichting, Paula Romein, Marieke Wijntjes, Evertjan de Rooij, Harry Peters, Anne Reitsma.